

พูด-ทำเหมือนง่าย

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺสฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจภาวนา การภาวนาคือการรักษาจิตของเรา การภาวนาคือรักษา คนรักตัวเอง คนรักตน คนเห็นประโยชน์กับชีวิตของตน ครูบาอาจารย์ท่านบอกว่า ผู้ที่นับถือศาสนา เป็นผู้ที่มีบุญมาก ผู้ที่ไม่มีบุญจะไม่มีโอกาสนับถือพระพุทธศาสนา เวลาพระพุทธศาสนาจะเกิดมาแต่ละครั้งแต่ละหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอกนามกึ่งหนึ่งไม่มีสอง แล้วกว่าจะตรัสรู้ทุกข์แต่ละองค์แสนทุกข์แสนยาก แสนทุกข์แสนยาก เพราะพุทธศาสนานี้เป็นศาสนาที่ประเสริฐมาก เป็นศาสนาที่ละเอียดอ่อนมาก เป็นศาสนาที่เข้าถึงทุกข์ กำจัดทุกข์ในหัวใจได้จริง การกำจัดทุกข์ในหัวใจได้จริง เห็นใหม่ ทุกข์ไม่มีก็ไม่มีการเกิด เพราะมีการเกิด ทุกข์เลยตามมา ทุกข์เพราะมีการเกิด ที่ไหนมีการเกิดที่นั่นต้องมีการดับ ที่ไหนมีการเกิดต้องมีการตาย สิ่งใดที่ได้สิ่งใดมาต้องมีการเปลี่ยนแปลงเป็นธรรมดา

ชีวิตนี้เวียนตายเวียนเกิด โดยธรรมชาติอย่างนี้ตลอดมา แล้วปัจจุบันนี้ เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วเรามีโอกาสได้นับถือพระพุทธศาสนา ครูบาอาจารย์บอกว่า ผู้ที่ได้นับถือศาสนานี้มีบุญกุศลมาก เรามีบุญกุศล เราได้นับถือพระพุทธศาสนา แล้วเรายังมีบุญกุศลมากกว่านั้นเข้าไปอีก ผู้ที่นับถือศาสนา เห็นใหม่ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งความเรียบง่าย ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งการให้อภัย ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่เจือจางกัน เห็นใหม่ พระพุทธศาสนาทำให้เกิดยิ้มสยาม ยิ้มเกิดจากหัวใจ ยิ้มเพราะมีความสุขในหัวใจ ยิ้มเพราะมีการไว้เนื้อเชื่อใจกัน มันถึงมีความสุขความอบอุ่นในหัวใจ

พระพุทธศาสนามีประเพณีวัฒนธรรม ประเพณี วัฒนธรรม เป็นศาสนาแห่งความเรียบง่าย ประเพณี วัฒนธรรมเพื่ออะไร เพื่อให้คนได้ทำบุญกุศล เพื่อให้คนมีหลักมีเกณฑ์ ประเพณี วัฒนธรรม สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นมา พระพุทธศาสนา ศาสนาแห่งความเรียบง่ายมีความสุขมีความพอใจในหัวใจของเรา เรามีความเชื่อมั่นในศาสนา เรามีเจตนาที่

มากกว่านั้น เรามีเจตนาที่ว่าเราจะประพฤติปฏิบัติให้เข้าถึงธรรม เข้าถึงธรรม เห็นใหม่ พระพุทธศาสนา ศาสนาแห่งความเรียบง่าย ความเรียบง่าย ความอยู่สุข อยู่สบาย เห็นใหม่ การมีศีลมีธรรม ผู้มีศีล มีธรรม ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล สังคมมีความร่มเย็นเป็นสุขเห็นใหม่ สิ่งนั้นเป็นที่อาศัยของชาวพุทธ แต่เรามีความตั้งใจมากกว่านั้น เรามีความต้องการให้พ้นไปจากทุกข์ การพ้นทุกข์ก็ต้องการประพฤติปฏิบัติ นี่พูดถึงในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา

พระพุทธศาสนาสอนที่สุดแห่งทุกข์เห็นใหม่ สอนตั้งแต่เล็กเด็กๆ สอนตั้งแต่การเสียดละ สอนกันมาเป็นเรื่องโลก สอนอย่างนี้สอนเพื่อสังคมเห็นใหม่ เราเกิดมาในสังคมอย่างนั้น สังคมความเรียบง่าย เห็นใหม่พูดนี้มันเหมือนง่าย พูดกับทำ เวลาทำ ทำก็เหมือนง่าย ๆ นะ แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ง่ายเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้แต่ละพระองค์เห็นใหม่พระโพธิสัตว์ต้องสร้างบุญญาธิการ สร้างมาเพื่อสิ่งใด สร้างมาเพื่อเตรียมพร้อมใจ พันธุกรรมทางจิต จิตของคนมันหลากหลาย จิตของคนความคิดมันหลากหลาย แล้วความคิดของจิต ความคิดของแต่ละบุคคลจะให้เหมือนกันมันเป็นไปได้

คูสิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านสร้างบุญกุศลมาตั้ง ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย คำว่าอสงไขย คูสิ พระพุทธเจ้าเหมือนกันแต่บุญญาธิการแตกต่างกันเห็นใหม่ ปัญญาแตกต่างกัน การรื้อคันการสั่งสอนมันลึกซึ้งกว้างขวาง สิ่งนี้มันมาจากไหน พระโพธิสัตว์เตรียมความพร้อมของจิต ถ้าเตรียมความพร้อมของจิตมันง่ายไหมล่ะ พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งความเรียบง่าย พูดเรื่องพระพุทธศาสนาพูดให้ง่ายพูดอย่างไรก็ได้ เพราะลิ้นของคนมันพลิกแพลงได้ แล้วถ้ายิ่งลิ้นที่มีจิตใจอกุศล เพื่อผลประโยชน์ของมัน มันยิ่งพูดให้คนเชื่อถือได้ง่ายขึ้นไปอีก แล้วพูดก็พูดง่าย ทำก็ทำง่าย ๆ ทำเหมือนง่าย ๆ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ง่าย ไม่ง่าย ต้องทำตามความเป็นจริง เพราะความเรียบง่ายเป็นเรื่องของโลกใจ

สังคมเห็นใหม่ คูสิ ธรรมวินัยสิ วินัย ทำให้พระอยู่กันด้วยความสุข ความร่มเย็นเป็นสุข สังคมมีกฎหมาย กฎหมายเพื่อบังคับคนที่ทำความผิดเห็นใหม่ แต่คนที่ไม่ทำความผิดก็ไม่ทำผิดกฎหมาย กฎหมายเขาบังคับคน เห็นใหม่ สิ่งต่างๆ สังคมก็เป็น

แบบนี้ ความเรียบง่ายของสังคมเพื่อความป็นอยู่ของโลกเขา แต่ในสังคมที่รุ่มเย็นเป็นสุขขนาดไหนสังคมนั้นก็ต้องเกิดต้องตายเป็นธรรมดา ต้องเกิดต้องตายเป็นธรรมดา

เราเป็นชาวพุทธ เราเป็นผู้มีบุญกุศล เราเป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนเรื่องอะไร พระพุทธเจ้าเกิดมา พระพุทธศาสนาเกิดจากที่ไหน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดที่โคนต้นโพธิ์นั้น เกิดที่ต้นโพธิ์ เกิดอย่างไร พระพุทธเจ้าเกิดอย่างไร เวลาพระพุทธเจ้าเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ แล้วเวลาไปเที่ยวสวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ยังมีความทุกข์อยู่นะ เราก็ต้องเกิด ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย อย่างนี้เชียวหรือ

เห็นไหม มันเป็นความสรว้อยเศร้าเหงาหงอยไหม ถ้ายังไม่มีกรรม มันเป็นความเศร้าสรว้อยเหงาหงอนนะ แต่ถ้ามีกรรม เห็นไหมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ววางธรรมวินัยไว้ วางธรรมวินัยเพื่อเหตุใด เพื่อไปแก้กิเลส กิเลสมันคืออะไร กิเลสมันคือความเคยใจ กิเลสเป็นแรงขับของใจ ถ้าแรงขับของใจมีวิชามีกิเลสอยู่มันจะมีแรงขับของมันเห็นไหม แรงขับอันนี้มันทำให้สูงๆ ต่ำๆ ในเมื่อจิตของเรายังพร่องอยู่ ความพร่องอยู่มันหมุนของมันไป สิ่งที่มันหมุนไปมันเป็นความขับเคลื่อนของใจ กิเลสค้นหาความทะยานอยากเป็นแรงขับเคลื่อนของใจ

แล้วการชำระกิเลสค้นหาความทะยานอยากมันชำระอย่างไร การชำระกิเลสค้นหาความทะยานอยากโดยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อาสวัภยญาณชำระกิเลสตั้งแต่โคนต้นโพธิ์ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชำระกิเลสขึ้นมาแล้ว มันถึงว่าถ้าเป็นกรรม เวลาเป็นกรรม พอศึกษาธรรมขึ้นมาปุ๊บ พูดย่างๆ เวลาเราพูดย่างๆ เราศึกษาไปเราก็สลดสังเวชเหมือนกัน

เห็นไหม ธรรมสังเวช มันมีกรรม มันมีหลักขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาจากใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นเป็นความจริง แล้ววางธรรมและวินัยไว้เป็นเครื่องหมายเป็นการบอกกล่าวให้เราประพฤติปฏิบัติ ให้เราพยายามทำของเรา ให้เราพยายามทำของเราเพื่อชำระล้างกิเลสของเรา กิเลสในหัวใจของเรา เราต้องขวนขวาย ต้องประพฤติปฏิบัติของเราเอง

ในเมื่อความทุกข์ความสุขเกิดจากกลางหัวใจของเรา เราจะประพฤติปฏิบัติ เราต้องทำของเรา เวลาเราทำมันจะไม่ง่ายอย่างที่เราคิดหรือพูดเหมือนง่าย ทำเหมือนง่าย พูดเหมือนง่ายๆ ทำก็เหมือนง่ายๆ แต่...แต่เหมือน เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ง่ายมาตั้งแต่ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย มันง่ายที่ไหน การเสียสละมาเพื่อพัฒนาการของจิต การทำบุญกุศล ทำทานของเราเพื่อพัฒนาการของจิต เห็นไหม

ทาน ศีล ภาวนา ทานคือความเสียสละ เสียสละความตระหนี่ถี่เหนียว เสียสละความยึดมั่นถือมั่นของใจ ใจมันยึดมั่นถือมั่นโดยธรรมชาติของมัน การเสียสละนี้คือ กำปั้นทุบดิน คือการพยายามบังคับ พยายามทำความตระหนี่ถี่เหนียวให้มันออกไปจากใจ ความคับแค้นใจอะไรต่างๆ มันเป็นอารมณ์ความรู้สึกที่เราไม่ต้องการ เห็นไหม ความตระหนี่ถี่เหนียวก็เหมือนกัน ความตระหนี่ถี่เหนียว ความยึดมั่นถือมั่นของใจมันเป็นธรรมชาติของมัน กิเลสค้นหาความทะยานอยาก ค้นหาคือความแสวงหาของมัน ความสิ้นฝั่งของมัน มันไม่มีความพอใจของมันเห็นไหม

สิ่งใดเราคิด แม้แต่บุญกุศล เราก็พยายามแสวงหาของเรา การแสวงหาอย่างนี้มัน เป็นสิ่งที่ดี สิ่งที่ดีเห็นไหม สิ่งที่ดีเป็นมรรค ความพยายามประพฤติปฏิบัติของเราเป็นมรรค ความเป็นมรรคคือการขวนขวาย การขวนขวาย คนจะถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้ต้องมี ความเพียร ความเพียรความพยายามของเรา เพราะเรามีความตั้งใจ เรามีความขวนขวาย ของเรา มันถึงมีความเพียรของเรา ถ้าความเพียรของเราขึ้นมา กิเลสมันมีแต่หลอกหลวงเรา ตลอดเวลา เวลาคนคิดสิ่งที่ดีๆ กิเลสมันก็ขึ้นมาด้วยความคิดของเราอันนั้น มันก็ทำให้ ความคิดของเราให้เฉไฉออกนอกกลุ่มนอกร้างไป เวลาจิตเรามีความทุกข์ความยาก เวลาจิต ของเรามีความหมักหมมในใจ มันก็บอกว่าสิ่งนี้เป็นบาปอกุศล มันก็รังเกียจเดียดฉันท์ มันก็ไม่พอใจ

เห็นไหม ค้นหา วิภาวตัณหา มันก็อยู่ในใจของเราตลอดไป แต่ถ้ามันอยู่ของมัน แบบนั้น มันก็อยู่แบบวังวนของมันโดยธรรมชาติของมันอยู่อย่างนั้น กิเลสค้นหาความ ทะยานอยากมันอยู่ในใจของเราอย่างนั้นตลอดมา แล้วเราศึกษาขึ้นมาประพฤติปฏิบัติ ขึ้นมา สิ่งนี้ถ้าเป็นความดี ความดีมันก็เป็นความทุกข์ความยากอันหนึ่ง มันเป็นความมุ่ง หมายอันหนึ่ง แต่ความมุ่งหมายนี้เป็นความมุ่งหมายเพื่อจะพาให้เราพ้นไปจากสิ่งที่มัน หน่วงเหนี่ยวหน่วงรั้งเอาไว้

ถ้าเราคิดแบบนี้ พูดเหมือนง่าย ถ้ามีความอยากปฏิบัติไม่ได้ ความอยากเป็นกิเลส ตัณหาความทะยานอยาก ความอยากเป็นกิเลส มีกิเลสแล้วจะปฏิบัติอย่างไร นี่เวลาเราพูด แล้วเวลาเราปฏิบัติละ เวลาทำก็เหมือนง่าย เราก็ไม่มีสิ่งใดเลย เราก็ทำโดยไม่มี ความอยาก เราก็นั่งภาวนาของเราโดยไม่มี ความอยาก มันก็ห้าวตอ มันก็ห้าวตอ มันเป็นไปได้ มันเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ เพราะมันมีกิเลส ตัณหาความทะยานอยากอยู่ในหัวใจอยู่แล้ว มันมีของมันเป็นธรรมชาติของมัน ถ้าไม่มีธรรมชาติของมัน มันจะเกิดมาทำไม

สิ่งที่มันเกิดขึ้นมา เพราะมันมีแรงขับของมันอยู่แล้ว มันอยู่จิตใต้สำนึก อยู่กับใจ เราอยู่แล้ว บอกว่ากิเลสไม่มี มีเพราะมันยึด ไม่ยึดกิเลส กิเลสมันก็ไม่มี แล้วเราก็ไม่ยึด เราก็บอกไม่ยึด ไม่ยึดแล้วมันอยู่ไหน มันละลายไปกับอากาศหรือ กิเลสหายไปเพราะมีอะไรมาชำระล้างมันหรือ มันก็ไม่มี มันไม่มีอะไรชำระล้างกัน ไปเลย เราบอกว่าเรารู้เท่า มันก็จบ เพราะเราไปยึดมันเองมันถึงเป็น

เห็นไหม พูดนะมันง่าย พูดง่าย ๆ แต่ความจริงไม่เป็นอย่างนั้นเลย ถ้าความจริง เป็นอย่างนั้นนะ เวลาเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นปริยัตินะ นี่เป็น ทางวิชาการ ถ้าทางวิชาการเราก็เข้าใจแล้ว นิพพานคือ ไม่มีกิเลส ตัณหาความทะยานอยาก เลย ชำระกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา จดจำได้หมด มีรูปแบบหมด แล้วเราสร้างภาพได้ หมดเลย แต่มันชำระล้างกิเลสได้ไหม มันไม่ได้เพราะอะไร เพราะปริยัติ มันต้องมีการ ปฏิบัติ แล้วพอปฏิบัติมันไม่มีข้อเท็จจริงขึ้นมา การปฏิบัตินั้นก็สูญเปล่า มันไม่มีสิ่ง ผลตอบสนองกับความ เป็นจริงของหัวใจ

การกระทำขึ้นมา มันก็ทำด้วยกิริยาเฉย ๆ คูสิ เวลาเราทำบุญกุศลกัน เขาทำบุญ กุศลกันสักแต่จะทำ ทำพอเป็นพิธีไป แต่คนที่ทำด้วยความซาบซึ้งก็แตกต่างกันเห็นไหม คนที่ทำด้วยความซาบซึ้งเขาทำด้วยความตั้งใจของเขา นี่เหมือนกัน เห็นเขาปฏิบัติก็ ปฏิบัติกัน ที่ไหนเขามีการปฏิบัติ กระแสการปฏิบัติมันขึ้นสูงเราก็ปฏิบัติกับเขาเป็นกิริยา เฉย ๆ มันไม่มีสิ่งตอบสนอง ไม่มีความเป็นจริง

นี่ง่าย ๆ ใจ พูดทำเหมือนง่าย แต่ถ้าเอาความจริงขึ้นมา มันไม่ง่าย เพราะสิ่งที่เวลา เราทำนะ เราทำโดยไม่ได้ตั้งใจ อย่างวันนี้ภาวนาดี สิ่งต่างๆ มันเป็นไปได้ เพราะถ้าดี อย่างนี้เราจะเอาจริงเออจ้ง เท่านั้นละ ล้มเลยนะ พอจะเอาจริงเออจ้งกิเลสมันตื้นใจ เวลา

กิเลสยังไม่ตื่นมันก็ปล่อยเราตามสบายเหมือนวัวเหมือนควายเขาปล่อยให้กินหญ้า มันก็
 เล็มของมันไปตลอดเลย พอผูกเชือกขึ้นมามันก็คืนละ พอมันปล่อยตามสบาย มันก็แทะ
 เล็มหญ้ากินตลอดไป หัวใจ กิเลสมันปล่อยเราไป เหมือนวัวเหมือนควายจริงๆ พอกิเลส
 มันลืมตัว กิเลสมันนอนหลับ โห...สบาย มันคืนะ

พอกิเลสมันตื่นขึ้นมาหัวชนฝาเลย หัวชนฝามันเป็นอย่างไรล่ะ พอกิเลสตื่น
 มาแล้วมันขัดดอกขัดใจไปหมด ปฏิบัติแบบนี้ก็ไม่ได้เรื่อง ทำอะไรก็ไม่ได้ผล ทำอะไร
 ไม่ได้สักอย่างเลย กิเลสมันตื่นขึ้นมามันก็เป็นการเผชิญหน้ากับความเป็นจริง กิเลสมันมี
 อยู่แล้วนะ เขาบอกกิเลสมันไม่มีหรอก มีเพราะยึด ก็มันไม่ได้ยึด ก็บอกมันไม่มีอะไร
 ต่างๆ ก็ปฏิบัติไปแบบสบายๆ พอตั้งใจจะเอาจริงเอาจัง กิเลสมันตื่นขึ้นมามันทำอะไรไม่
 ถูกสักอย่างเลย ทำอะไรมันอันธูไปหมดเลย แล้วบอกกิเลสมันไม่มีใจ ไม่มีแล้วขุ่นใจ
 ทำไม ก็บอกว่าสบายๆ ใจ ปล่อยแล้วก็ไม่มีสิ ขณะปล่อยมันเป็นการกระทำโดยกิเลส
 ตัดทอนความทะยานอยาก

เวลากระทำโดยความเป็นจริงของเราเนะ เราก็ต้องตั้งใจของเรา คนเราจะทำธุรกิจ
 จะทำการค้าสิ่งใดเขาต้องมีทุนรอนของเขา เขาต้องมีองค์ความรู้ของเขาเพื่อจะประกอบ
 สัมมาอาชีพของเขา เราไม่มีองค์ความรู้สิ่งใดๆ เลย เห็นเขาทำเราก็ทำตามเขาไป เขาทำ
 ของเขา เขามีองค์ความรู้ของเขา ทำวิจัยตลาดของเขา เขาทำของเขาเองได้ การทำงานของ
 เขาถึงประสบผลความสำเร็จ โอ้เราเห็นเขาทำเราก็ทำตามเขาไปเลย ถ้าตลาดมันดีมันก็
 อาจประสบผลความสำเร็จได้เหมือนกัน

นี่เหมือนกันมานั่งภาวนาก็สักแต่ว่า องค์ความรู้เราไม่มี ความเป็นจริงของเราไม่มี
 ถ้าความจริงของเรามีนะ นี่ถึงบอกว่า การปฏิบัติการทำมันไม่ง่ายอย่างที่คิดหรอก
 เวลาเราทำโดยโลกๆ นะมันเหมือนง่ายนะ ครูบาอาจารย์ของเราที่มันเหมือนง่ายเพราะ
 อะไร เพราะท่านเคยทุกข์ยากขึ้นมาก่อน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาที่ออกจากราชวัง พยายามค้นคว้าอยู่ ๖ ปี ไป
 ทดสอบไปตรวจสอบกับลัทธิต่างๆ มา ทำทุกกริยามาขนาดไหน มันยากหรือมันง่ายล่ะ
 มันง่ายไหม มันไม่ง่ายเลย แต่ถึงเวลาไปทดสอบมาแล้ว การทดสอบมาเพราะธรรมยังไม่

มี ธรรมยังไม่มี คือความเป็นจริงยังไม่มี เพราะเจ้าลัทธิต่างๆ เขาก็สอนไปตามประสาของเขา

ที่นี้พอมาประพฤติปฏิบัติต่างๆ ที่มีอำนาจวาสนาพอไปถึงไม่ได้ นะ ก็ย้อนกลับไปถึงโคนต้นหว้าเลย ย้อนกลับมาฟังศักยภาพของตนเอง ฟังศักยภาพของจิตที่ได้เป็นพระโพธิสัตว์ที่ได้สร้างบุญญาริการมามาหาศาล พระโพธิสัตว์จะฟังคนนอกได้ไหม ไม่ได้เลย แล้วจะฟังใครล่ะ ก็ฟังใจของเรา นึกถึงโคนต้นหว้า นึกถึงเมื่อจิตมันมีความสุขมันมีความสุขอย่างไร เห็นไหมจิตมันสงบมันมีความสุขอย่างไร ถ้าจิตมีความสุขอย่างไร เราจะเอาอานาปานสติที่โคนต้นหว้านี้เป็นตัวหลัก พอเป็นตัวหลักก็กำหนดลมหายใจ ตั้งแต่ปฐมยามเห็นไหม พอจิตละเอียดเข้าไป นี่ฟังใครไม่ได้ ฟังข้างนอกฟังสิ่งใดๆ ไม่ได้เลย ในเมื่อฟังสิ่งใดๆ ไม่ได้เลย ก็มาฟังสติปัญญาของตัวเอง มาฟังความเห็นของตัวเอง

สิ่งที่ปฏิบัติจนจิตที่มันเกิดขึ้นมาเห็นไหม พอจะฟังความเห็นของตัวเองที่ตั้งสติเข้ามา กำหนดลมหายใจเข้ามา กำหนดลมหายใจ ละเอียดเข้าไป เพราะได้วางสิ่งที่ไปตรวจสอบ วางสิ่งที่ศึกษามา วางกับที่จิตใจเราไปแอบอิงความรู้ความเห็นของการประพฤติปฏิบัติทางโลกทั้งหมดเลย แล้วกลับมาฟังตัวของเราเอง พอฟังตนเอง พอปฐมยามทรงถึงซึ่งบุพเพนิวาสานุสติญาณ ญาณหยั่งรู้ ญาณหยั่งรู้เกิดจากอะไรล่ะ ถ้าจิตไม่สงบจะมีญาณหยั่งรู้มาจากไหน พอจิตมันสงบมันมีญาณหยั่งรู้ขึ้นมา เห็นไหม ญาณหยั่งรู้ขึ้นมาย้อนอดีตชาติไปไม่สิ้นสุด

จุตูปปาตญาณ ก็ญาณหยั่งรู้เหมือนกัน แต่ญาณหยั่งรู้แบบนี้มันเกิดจากสัมมาสมาธิ สมาธิมันมีของมันเห็นไหม มันเกิดเห็นโดยตามข้อเท็จจริง เห็นโดยข้อเท็จจริงนะ ไม่ได้เห็นโดยอัสวักขยญาณ อัสวักขยญาณคือญาณชำระกิเลส แต่ญาณหยั่งรู้แบบนี้ นี่เห็นไหม กิเลสมันไม่มี ถ้าไม่มีคือไม่มี ญาณหยั่งรู้แบบนี้ บุพเพนิวาสานุสติญาณ ย้อนอดีตชาติไป ย้อนตลอดไปมันแก้กิเลสได้ไหมล่ะ มันแก้ไม่ได้

จุตูปปาตญาณ อนาคต รู้ว่าถ้าจิตไม่มีที่สิ้นสุด เพราะมันมีกระบวนการของมันใช้ใหม่ มันมีแรงขับของมันใช้ใหม่ มันมีแรงขับของมัน นี่จิตมันเป็นกลางนะ จิตเป็น

สัมมาสมาธิมันเกิดญาณหยั่งรู้ ญาณหยั่งรู้ไม่มีกิเลสไปดีใจหรือเสียใจกับมัน แต่มองไปขนาดไหนมันก็ยังชำระกิเลสไม่ได้เห็นใหม่

อาสวักขยญาณมาทำลาย ทำลายอวิชชา ทำลายกิเลส นี่แล้วมาบอกว่ากิเลสมันไม่มีใจ กิเลสมีเพราะยึด ตัวตนมีเพราะยึด ถ้าไม่ยึดมันก็ไม่มี ไม่มีเห็นใหม่ เรารู้ตามความเป็นจริงก็จบใจ เราก็รู้หมดแล้ว นิพพานก็ว่างปล่อยสบายอยู่ นี่ใจ พูดเหมือนง่ายๆ แต่ความเป็นจริงมันไม่ง่ายหรอก ไม่ง่ายอย่างที่คิดหรอก พอไม่ง่ายอย่างที่คิด คุณคิดว่าอาสวักขยญาณเกิดขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพอเวลามาฟังตนเอง ฟังตนเองด้วยบุญอำนาจวาสนา พอเปรียบเทียบมากับสิ่งที่ไปทดสอบมากับเจ้าลัทธิต่างๆ ทั้งหมดแล้ว เขาก็ว่าเขาเป็นพระอรหันต์ทั้งนั้นแหละ แต่หันลงไหนล่ะ หันลงนรกนะซิ

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าน่าจะวางไว้หมดเลย ใครจะเชิดชู ใครจะรับประกันแค่ไหนวางไว้หมด แล้วกลับมาฟังตนเอง แล้วพอตนเองมันชำระ ชำระองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง เห็นใหม่ ที่โคนต้นโพธิ์ พอโคนต้นโพธิ์ เสร็จแล้วมาเทศน์ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร เทว เม ภิกขเว ทางสองส่วนภิกษุไม่ควรเสพ อตตกิลมณานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค ที่นี้ อตตกิลมณานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค มันก็ต้องเทียบกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขณะที่ปฏิบัติมา ๖ ปี อตตกิลมณานุโยคมันไม่มีกรรม มันทำของมันไปเต็มที่แล้ว แล้วเราจะทำความจริงจิ่งขึ้นมาเห็นใหม่ มันก็ว่าจะยากเกินไปเป็นอตตกิลมณานุโยค มันปิดกั้นไม่ให้เรามีทางออกเลยนะ

แล้วเวลากามสุขัลลิกานุโยคเป็นอย่างไรล่ะ เวลาดีสุขอยู่แล้วมันดีอย่างไร พอจิตเข้าสมาธิมันดีอย่างไร นี่ทางสองส่วนไม่ควรเสพ ให้มัชฌิมาปฏิปทา มัชฌิมาปฏิปทาในการประพฤติปฏิบัติ มัชฌิมาปฏิปทาแบบที่เราทำกันอยู่ที่นี่ มัชฌิมาปฏิปทาแบบผู้ตั้งใจตั้งใจ มันตั้งใจตั้งใจเพราะมัชฌิมาปฏิปทาสมควรกับเหตุสมควรกับกิเลสค้นหาความทะยานอยากของคนที่ยึดหยาบจิตละเอียดแตกต่างกัน ถ้าจิตหยาบจิตละเอียดแตกต่างกันมันก็ต้องมีเหตุคุณค่าพอสมควรกันมันถึงจะไปยับยั้งกัน ถึงไปมีน้ำหนักต่อสู้กันได้

เราปฏิบัติมาเห็นใหม่ พุคะมันง่าย พุคะมันง่าย ๆ ยิ่งทำยิ่งง่ายเข้าไปใหญ่เลย เพราะอะไร เพราะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีอยู่แล้วใช้ใหม่ อ่างอิงมา

ตลอดเลย แต่ไม่ได้ฟังตนเองเลย เอาแต่ความรู้ความเห็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นปริยัติแล้วก็ยึดว่าต้องเป็นอย่างนั้น อะไรที่ไม่มีอยู่แล้ว กิเลสก็ไม่มีอยู่แล้ว ทุกอย่างก็ไม่มีอยู่แล้ว เข้าใจก็วางได้หมดเลย นี่มันเหมือนง่ายแต่ไม่ง่ายเลย ไม่ง่ายเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำมาหมดแล้ว

แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา สิ่งที่เราศึกษาเล่าเรียนมาขนาดไหนเป็นสมบัติของคนอื่นหมดนะ เราได้ยินข่าวมานะ คุณติ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์นะ พระอรหันต์ทั้งนั้นเลย เราได้ยินข่าวของคนอื่นทั้งนั้นเลย แล้วเราละ เราเป็นอะไร เราได้อะไร เราได้ตั้งใจทำขนาดไหน ถ้าเราตั้งใจทำมันควรจะเป็นข่าวของเรา มันควรจะเป็นความจริงของเรา มันควรจะเป็นความสุขความสงบในหัวใจของเรา ถ้ามันเป็นความจริงความสงบสุขในหัวใจของเราเราถึงตั้งใจ นี่ใจ ถึงว่าเรามีบุญใจ ถ้าเราไม่มีบุญเราก็ไม่ได้นับถือพระพุทธศาสนา นับถือพระพุทธศาสนาแล้วเรายังจะเอาความเป็นจริงในพระพุทธศาสนา เราไม่ใช่เอาประเพณีวัฒนธรรมในพระพุทธศาสนา สิ่งที่เขาทำกันอยู่นี้เป็นประเพณีวัฒนธรรมในพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนามีแก่น มีกระพี้ มีเปลือก แล้วแก่นของมันอยู่ไหน

ถ้าแก่นของมัน คุณติ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวจะรอดพ้นจากกิเลสไป ยังต้องมาฟังหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง เราประพฤติปฏิบัติมา ถ้าเราจะพ้นจากกิเลสเราก็ต้องฟังหัวใจของเราเอง ถ้าฟังหัวใจของเราเอง หัวใจของเราอยู่ที่ไหน ที่ว่ามนุษย์มีกายกับใจ พุคว่ากายกับใจ กายกับใจนี้ ร่างกายมันเป็นแร่ธาตุ มันเป็นธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ มันอาศัยแร่ธาตุ คุณกรรม ถ้าพูดถึงเรื่องของกรรม เรื่องของวิญญูะมันมหัศจรรย์มาก คุณติ พ่อแม่ของเรา ไข่ของแม่ใบเดียวมาเป็นเรานั่งอยู่ที่นี่ได้อย่างไร มันเจริญเติบโตมาได้อย่างไร นี่ธาตุ ๔ กับธาตุ ๔ ถ้าไม่มีพ่อ ไม่มีแม่ ไม่มีสายบุญสายกรรม เราจะเกิดมาเป็นมนุษย์ได้อย่างไร

ก็บอกว่าในเมื่อมันเป็นวิทยาศาสตร์ คนก็เกิดมาจากดินน้ำลมไฟ ธาตุ ๔ มาผสมกัน ก็ไปเอาดิน น้ำ ลม ไฟมาทวนๆ มาผสมกันแล้วเอาเข้าไปในเครื่องจักร พยายามทำให้มันเป็นคนขึ้นมา มันก็เป็นไปไม่ได้ มันไม่มีหรอก แต่เวลาเกิดมา เห็นไหม เราเกิดมาร่างกายเป็นดิน น้ำ ลม ไฟ มันจะเข้าถึงธรรมได้ไหม มันจะเป็นประโยชน์กับสิ่งใด มัน

ไม่มีประโยชน์กับสิ่งใดเพราะอะไร เพราะสิ่งนี้มันเป็นเรื่องของสสาร เรื่องของแร่ธาตุ แต่เวลาความคิดปฏิสนธิจิตมาเกิดในไข่ของมารดา นี่เวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนอดีตชาติไป ย้อนต่างๆ ไป มันรู้มันเห็นของมันไปนะ แต่นี่เราไม่รู้ แล้วเราก็ไม่จำเป็นต้องรู้ต้องเห็น ไม่จำเป็น เราต้องการความสงบของใจเท่านั้น แต่พอจิตเราสงบแล้วสิ่งนั้นมันจะไปพิสูจน์ได้ สิ่งนี้พิสูจน์ตรวจสอบได้ ทุกดวงใจ ทุกคนที่นั่งอยู่ที่นี่ ทุกคนที่มีชีวิตอยู่ที่นี่ ทุกคนมีปฏิสนธิจิต ทุกคนมีความรู้สึก ทุกคนมีหัวใจ แล้วหัวใจมันสืบต่อมาจากนรกเกิดออกมาเป็นเรานั่งอยู่ที่นี่ ถ้าเป็นเรานั่งอยู่ที่นี่ เอาปัจจุบันนี้ ถ้าปัจจุบันเราพยายามจะชวนชวาย เห็นไหม กายกับใจ กายกับใจ ใจมันอยู่ไหน

เวลาใจมันสงบพร้อมเย็นขึ้นมา เราจะมีโอกาสของเรา เห็นไหมความตั้งใจความจริงใจของเรา เราทำของเรา จะกำหนดพุทโธ หรือจะเป็นปัญญาอบรมสมาธิ จะทำอะไรก็แล้วแต่ ถ้าจิตมันสงบเข้ามา มันเป็นเอกเทศของมันเข้ามา เห็นไหม ถ้าจิตมันเป็นเอกเทศของมัน มันรับรู้ของมันได้ นี่ ตามข้อเท็จจริง จิตฟุ้งซ่านทุกคนรู้ได้หมด ทุกๆ คนรู้ได้หมด

ศึกษารธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาก็ว่ากิเลสมีเพราะยึด ถ้าเราไม่ยึดกิเลสก็ไม่มี กิเลสจะมีขึ้นมาเพราะความยึดมั่นถือมั่นของใจ ใจมันเห็นผิดจากสังขารทั้งนั้นแหละมันก็เลยเป็นแบบนี้ ศึกษาไปก็ศึกษาไปเถอะ มันเป็นปริยัติ มันไม่เป็นความจริงขึ้นมาหรอก

ในเมื่อศึกษาอย่างนั้นมันก็รู้โดยโลกีย์ปัญญา มันรู้โดยสัญญา รู้โดยการเทียบเคียง แต่ในปัจจุบันนะ ถ้าตัวจิตมันรู้เองนะ ถ้าตัวจิตมันปล่อยเอง มันจะปล่อยเองได้อย่างไร มันจะปล่อยของมันเองโดยพุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธ มันปล่อยของมันเข้ามา มันมีที่เกาะที่ยึดเข้ามาเห็นไหม พอพุทโธ พุทโธ พุทโธ จิตมันสงบเข้ามา ปล่อยวางอะไรเข้ามา เรารู้ทันมันหมดเลย เรารู้เท่าตัวเราเองมาตลอด เห็นไหม ถ้าเรารู้เท่าตัวเอง คูสิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมาพึ่งตนเอง นี่ก็เหมือนกัน เราจะพึ่งใจเราแล้ว เราศึกษาขนาดไหน เราปฏิบัติมาขนาดไหนมันก็ล้มลุกคลุกคลานมาตลอด

แต่ในปัจจุบันนี้เราจะศึกษาเราจะปฏิบัติของเราเอง ถ้ามันสงบเข้ามาเราก็รู้ว่ามันสงบ ถ้ามันไม่สงบเราก็ต้องหาช่องทางของเราทำให้ใจสงบให้ได้ ถ้ามันไม่สงบขึ้นมาเราจะใช้ปัญญาของเรา เราก็ใช้ปัญญาพิจารณาตรีกในธรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปสอนพระโมคคัลลานะ ถ้าเธอวังนอนให้เธอตรีกในธรรมนะ ให้เธอแหงนหน้าดูดาวนะ ให้เธอเอาน้ำลูบหน้านะ ถ้าวังนาก็นอนซะก่อน นอนซะก่อนเดี๋ยวลุกขึ้นมาปฏิบัติใหม่ เห็นไหม มันก็มีช่องทางออกที่เราจะไปได้

ไม่ใช่ว่าพอมันจนตรอกเราก็จนตรอก จนค้นหาทางออกไม่ได้เลย ในเมื่อจนตรอกขึ้นมาก็นอนซะ แต่ไม่ใช่นอนแล้วนอนไปเลย ไม่กลับมาทำอีกเลย นอนแล้วก็เบื่อนอนแล้วมีความสุข ก็เลยคิด พอใจกับการนอนนั้น พอใจกับความสงบแบบนั้น นอนแล้วมีความสุขปฏิบัติแล้วทุกข์มากไม่เอาอีกแล้ว เขาให้นอนพัก พอพักหายง่วงแล้วมาปฏิบัติใหม่ ถ้ากลับมาปฏิบัติใหม่เราต้องชวนขวยขึ้นมา เห็นไหม

เราจะฟังตนเอง เราจะเอาใจของเราขึ้นมา เราจะพยายามที่จะหาจุดยืนของเราให้ได้ ถ้าเราจะหาจุดยืนของเราพอจิตมันสงบเข้ามานะ เราตรีกโดยปัญญา ปัญญาธรรมเราตรีกขึ้นมา เราใช้ปัญญาของเรา ปัญญา มันจะใคร่ครวญนะ ใคร่ครวญว่า สิ่งที่เราหัวใจมันเกาะเกี่ยวไปหมดนี้ มันเหมือนยางเหนียว ยางเหนียวคูสิ คูพาสเตอร์สิ เปะไปที่ไหนมันก็ติดไปหมดเลย

จิตนี้เป็นยางเหนียว มันรับรู้อารมณ์ทั้งหมด แล้วมันจับไว้หมดเลย มันจับสิ่งต่างๆ ไว้หมดเลย แล้วทำไมมันเป็นอย่างนี้ล่ะ ทำไมเราหาทางออกไม่ได้ล่ะ ถ้าเราใช้ปัญญาอบรมสมาธินะ เราก็จะใคร่ครวญเข้าไป เราใคร่ครวญความรู้สึกของเรา ความรู้สึกอารมณ์ความรู้สึกไม่ใช่จิต เพราะอารมณ์ความรู้สึกมันเกิดจากจิต จิตนี้เป็นพลังงานเท่านั้น สิ่งที่เกิดขึ้นมา เกิดขึ้นจากพลังงาน พลังงานมันมีข้อมูลของมัน มันมีขั้น ๕ ใช้ไหม มันรับรู้ มันรับรู้ รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมารเป็นพวงดอกไม้แห่งมาร รูป รส กลิ่น เสียงมันผ่านอายตนะ แล้วมันก็เข้าสู่จิต พอเข้าสู่จิต ถ้าไม่มีศาสนาเราก็คิดของเรา เราก็รับรู้ของเราโดยธรรมชาติ เราก็รู้มันเป็นสิ่งมหัศจรรย์

ร่างกายของมนุษย์ ทางวิทยาศาสตร์เขาก็พยายามจะค้นคว้ากัน มันเป็นเรื่องที่มหัศจรรย์นะ นี้อายตนะของเรา ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ การทำงานของมัน เกิดโรคร้ายใช้

เจ็บขึ้นมา เขาเอามาวิเคราะห์กันแล้วมันเป็นสิ่งที่มีห้ศจรรยมาก เพราะฉะนั้น เราตริคของเราตี ตริคในธรรม ตริคในธรรมว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งมีห้ศจรรย แต่ความมีห้ศจรรยนี้มันมีคุณค่าขนาดไหน มันเกิดจากบุญกุศลของเรานะ เพราะบุญกุศลของเรา คูตี อวัยวะของมนุษย์ อวัยวะต่างๆ ของเรามันมีคุณค่ามาก พอเสื่อมสภาพไป เราต้องถนอมรักษาไว้ มันเกิดมาก็เพราะบุญของเรา มันถึงมีร่างกายนี้

เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เรามีร่างกายกับจิตใจนี้ เราถึงมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนย้อนกลับ เราเกิดมาจากไหน เราเกิดมาจากกรรม มีการกระทำคือการเกิด พระพุทธศาสนาสอนย้อนกลับ สอนย้อนกลับ ไปถึงการเกิด เกิดมาแล้วมาเป็นปัจจุบันนี้ เกิดมามันเป็นอริยทรัพย์ เพราะการเกิดมาเป็นมนุษย์ได้พบพระพุทธศาสนา ได้ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราเกิดมาด้วยบุญกุศลของเรา บุญกุศลของเรา เพราะมีบุญกุศลเอาบุญกุศลมาประพฤติปฏิบัติ

แล้วการประพฤติปฏิบัติทำไมไม่ได้ตั้งใจละ กิเลสนะมันไปกับเราตลอด กิเลสมันบังเงามาตลอด กิเลสพอมันนอนหลับพักผ่อนให้เราได้หายอกหายใจ เราก็มองว่าเป็นคนดี เราก็มองโอกาสได้ทำอะไรๆ พอกิเลสมันตื่นตัวขึ้นมากิเลสมันเหยียบย่ำเรา เราก็มองได้ยุ่งเหยิงตลอดเวลา แล้วเราจะทำอย่างไร ในเมื่อกิเลสก็ยังมียู่

สังขธรรมจะเกิดขึ้นต่อเมื่อเราตั้งใจ สมาธิจะเกิดมาต่อเมื่อเรามีความตั้งใจ ในเมื่อสมาธิเราเกิดมาด้วยความตั้งใจ เราทำตั้งใจของเรา ส่วนน้อยมันมีโอกาสน้อยๆ แต่เราจะทำของเราเพิ่มมากขึ้น มากขึ้น จนมันเสมอกันเห็นไหม พอมันเริ่มเสมอกัน พอมันมาต่อสู้อันได้ จิตใจเริ่มสงบร่มเย็นขึ้นมา แต่ถ้าจิตใจเราเริ่มต้น เริ่มตั้งตั้งแต่การกระทำเห็นไหม การกระทำมันไม่ง่ายหรือ ไม่ง่ายอย่างที่คิด แต่ถ้ามันง่ายขึ้นมา คำว่าสัมพลันมันพลุก เพราะคนเรามันก็สร้างบุญกุศลมาเหมือนกัน

คูตี ฤดูกาลมันก็เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา วรรคแห่งความดีเห็นไหม วรรคแห่งกรรมต่างๆ ที่มันเปลี่ยนแปลง ถึงเวลามันเป็นของมันได้ นี่ก็เหมือนกัน เวลาจิตมันลงขึ้นมา สิ่งนั้นมันก็เป็นคุณงามความดี มันก็เป็นความสุขเห็นไหม มันเป็นสิ่งที่เราเผชิญหน้า เรารับรู้มันได้ สิ่งที่เรารับรู้ได้ นี้ถ้าเราปฏิบัติบ่อยๆ บ่อยครั้งเข้า สิ่งนี้เราทำจน

ชำนาญเห็นใหม่ เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูดนะ การประพฤติปฏิบัติของเราต้องชำนาญใน วลี เวลาเข้าออกสมาธิ เข้าออกสู่ความสงบ การเข้าออกสู่ความสงบ มันเข้าออกอย่างไร

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เรามีสติ มีปัญญาของเรา เรายกษาศติ รักษาปัญญาของ เราเห็นใหม่ นี่แหละมันจะเข้าสู่ความสงบ ชำนาญในวลี การเข้าและการออก การเข้า ออกเหมือนตะกอนของน้ำ ตะกอนของน้ำเวลามันนิ่งอยู่ ตะกอนก็อยู่ก้นแก้ว เวลาขยับ ตะกอนมันขึ้นมา เห็นใหม่ การเข้าการออก มันไม่ใช่เข้าออกแบบที่เราเข้าออก มันเข้า ออกด้วยความซึมซับ เห็นใหม่เวลาจิตมันละเอียดเข้ามาเหมือนตะกอนมันนอนก้น เวลา ขยับตะกอนมันเขย่า พอมันเคลื่อนไหวตะกอนมันก็ขึ้นมาบนน้ำ

จิตใจของเราชำนาญในวลี แล้วเราก็ดูของเรา จิตสงบเป็นอย่างไร เวลาจิตไม่สงบ มันเป็นอย่างไรร เพราะเหตุใด เราก็ต้องหาวิธีการ เห็นใหม่เวลาครูบาอาจารย์ของเรา ความเป็นอยู่ของเรา ภารกิจอุดหนุนควัตร ฉันทมื้อเดียว ขนาดฉันทมื้อเดียวภารกิจยังผ่อนอาหาร การผ่อนอาหาร การอดอาหาร ธาตุชั้นทับจิต

เวลาธาตุชั้นทับจิต เวลาเราปฏิบัติ เราดู สุขในการเสพเห็นใหม่ สุขในการใช้ ปัจจัย ๔ กับสุขในสมาธิ กับสุขในปัญญานี้ ความสุขมันแตกต่างกันอย่างไร ถ้าเราไม่เห็น กับความสุข เราไม่เห็นโทษของการกิน เราไม่เห็นโทษของการนอน เราไม่เห็นโทษของ มัน ถ้าเราไม่เห็นโทษของมัน เราจะไปอดเราจะไปผ่อนมันทำไม เพราะเราเห็นโทษของ มัน เห็นใหม่ เพราะการกินมาก การนอนมากยิ่งทำให้อึดอัด ทำให้ธาตุชั้นทับจิต เราก็ ผ่อนเห็นใหม่

เราทั้งผ่อนทั้งเปิดโอกาส รุดนควัตร ฉันทมื้อเดียว อาสนะเดียว ถือผ้า ๓ ผืนต่างๆ เป็นเครื่องขัดเกลากิเลส มันเป็นเครื่องขัดเกลาเห็นใหม่ กิเลสมันอยู่ในใจของเรา สิ่งนี้ เป็นเครื่องขัดเกลาเปิดโอกาสให้หัวใจมันมีโอกาสต่อสู้กับกิเลสของเรา ถ้าเราจิตมันไม่ สงบ เราก็ย้อนกลับมาดูที่นี้ ย้อนกลับมาดูความเป็นอยู่ของเรา ย้อนกลับมาดูความเป็นไป ของเรา ถ้าย้อนกลับมาดูความเป็นไปของเรา มันก็ต้องถนอมรักษามาตั้งแต่นั้น

เห็นใหม่วัวผูก เวลาเราผูกวัวไว้ให้มันกินหญ้า เวลาเราต้องการใช้เราก็ไปปลด เชือกนั้นมาได้เลย วัวปล่อย เราปล่อยไว้ในป่าเวลาจะใช้มัน เราไปด้อนไปเรียกไปหามัน กว่าจะได้วัวมา นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราถนอมรักษา เราดูแลจิตของเราก็เหมือนผูกใจไว้กับ

พุทธโฆ พุทธโฆ เรารักษาใจของเราไว้ ถ้ารักษาใจของเราไว้ เราจะใช้งานเราก็จับเชือกนั้นมาได้เลย แต่ถ้าเราปล่อยตามสบาย เราจะมองดูตลอดว่า ถ้าเราจะเอาจริงเอาจัง เราจะต้องไม่คลุกคลีกันจนเกินไป แล้วเราพยายามตั้งสติของเราให้จิตนี้มีที่พึ่งอาศัยอยู่ตลอดเวลา พระเรามีข้อวัตรปฏิบัติเห็นใหม่ 'ไม่ให้จิตมันออกไปนอกกลุ่มนอกรทาง เราจะให้รักษาจิตอยู่กับข้อวัตรปฏิบัติ อยู่กับการกระทำของเรา

ถ้าไม่มีสิ่งใดเราก็บริกรรมจิตเราไว้ นี่ไง ถ้าเรารักษาสิ่งนี้ไว้ มันก็จะสงบร่มเย็นเข้ามา ถ้าจิตมันจะสงบร่มเย็นเข้ามา มันต้องมีเหตุของมัน ถ้ามันไม่มีเหตุของมันมันจะสงบร่มเย็นเข้ามาได้อย่างไร ถ้ามันมีความสงบร่มเย็นเข้ามาเห็นใหม่ เราตรวจสอบของเรา จำนวนในวสี ถ้าจำนวนในวสีมันจะกระทบกระเทือนสิ่งใดบ้าง มันกระทบกระเทือนนะ เวลามันกระทบสิ่งใด เราเห็นว่าถ้ากระทบสิ่งนี้มันเป็นโทษ เราก็พยายามหลบเลี่ยงหลบหลีก

ครูบาอาจารย์ที่ประพฤติปฏิบัติท่านจะไม่คลุกคลีหมู่ ถ้าหมู่คณะเข้ามาจะเข้ามาหาเราด้วยธุระสิ่งใด เราจะขอเวลาประพฤติปฏิบัติ เห็นใหม่ เราต้องหลีกเร้นหลีกของเราเอง เพราะเราหลีกเร้นของเราเองเราจะรักษาใจของเราได้ ทำสมาธิก็แสนยาก แต่เป็นสมาธิรักษาไว้ยิ่งยากกว่า แล้วพอเป็นสมาธิแล้วให้ออกวิปัสสนามันยิ่ง...ถ้าไม่มีอำนาจสมาธิมันไม่ไปเลย มันคิดว่าสมาธิเป็นนิพพาน ไซ้ใหม่ บอกว่าถ้าจิตไม่ยึดสิ่งใด ไม่ยึดสิ่งใด ถ้าจิตไม่ยึดสิ่งใดมันก็เป็นสภาวะธรรมเฉยๆ ชั้น ๕ ก็คือชั้น ๕ ทุกอย่างมันก็เป็นธรรมดา คำพูดอย่างนี้เพราะมันมีธรรมของครูบาอาจารย์เราหรอก

ตั้งแต่สมัยหลวงปู่มันมาท่านจะบอกเลย สอุปาทิเสสนิพพาน ชั้น ๕ เป็นภาวระ ภาวระ หเว ปญจกขุณา ชั้นเป็นภาวระ เป็นภาวระเพราะท่านเป็นพระอรหันต์ ชั้น ๕ ถึงไม่มีโทษ แต่ถ้าชั้นมารณะ มันจะเป็นสภาวะได้อย่างไร ในเมื่อชั้นมันเป็นชั้นอยู่แล้ว ชั้นมารณะ ชั้นมันเป็นมาร เพราะชั้น ความคิดมันเหยียบย่ำเราเห็นใหม่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันเหยียบย่ำเราใหม่ รูปนี้มันทำลายเราใหม่ ร่างกายมันเสื่อมสภาพมันทำลายเราใหม่ รูปมันเหยียบเราตลอด

มันเป็นมาร มันเป็นมาร เราถึงต้องดูแลมัน เราถึงต้องหาอาหารมาให้มันกิน เราต้องพามันไปรักษา เจ็บไข้ได้ป่วยเราต้องดูแลมัน นี้อุปมันก็เป็นมาร เวทนามันก็เป็นมาร

อยากได้แล้วไม่ได้ตั้งใจ มารมมันก็ซัดเห็นใหม่ เกิดความโกรธ ความไม่พอใจ เกิดความ โลก สัญญา สัญญามันก็เป็นมาร มารเห็นใหม่ นี่มีสัญญา ศึกษาธรรมพระพุทธเจ้ามา อยากนิพพาน อยากได้นิพพานมาก นิพพานมันก็เป็นมาร เพราะมีสัญญาอยากได้นิพพาน มาก อยากได้จนเป็นตัณหาซัดตัณหา ด้วยสัญญาใจ ปฏิบัติธรรม สังขารมันปรุงนะ มึง ปฏิบัติไปมึงจะได้เลยละ จะนิพพานวันนั้นวันนี้เลย มันเป็นมารทั้งนั้นเลยมันไม่เป็น ความจริง

ยิ่งวิญญูณรับรู้ รู้รู้ไปหมดเลยมันก็เป็นมาร ชันชก็เลยเป็นชันชมาร นี่ไง ชันช บอกว่าสักแต่ว่าชันช สภาวะก็เป็นธรรมชาติของมัน ไม่ยึดมันก็ไม่มียกิเลสหรือ กิเลสมัน ก็ไม่มี มันไม่มีแต่พระอรหันต์เท่านั้นนะ แต่พวกเรามีทั้งนั้นนะ ให้ความคิดเราสะอาด บริสุทธิ์ ไม่มีทาง เพราะอวิชชามันอยู่ในหัวใจ ถ้าอวิชชามันอยู่ในหัวใจ ความคิดที่เกิด จากอวิชชามันจะสะอาดบริสุทธิ์ไปไหน มันเกิดจากมารนะ ถ้ามันเกิดจากมาร ความคิด มันจะพ้นจากมารไปไหน ความคิดตรีกในธรรม ตรีกในธรรมก็ตรีกในธรรมโดยมาร โดยความเห็นของเรา โดยกิเลสตัณหาความทะยานอยาก นี่ โดยกิเลสตัณหาความทะยาน อยากเห็นใหม่

เพราะเราได้ยินได้ฟังจากครูบาอาจารย์นะ นี่ไง เห็นใหม่มันเป็นบุญกุศลของเราที่ เราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา ได้นับถือพระพุทธศาสนาแล้วมีครูมีอาจารย์ ของเราประพฤติปฏิบัติมา แล้วท่านเทศนาว่าการสอนเราไว้ แล้วพอเราไปฟัง ฟังแล้วไป ยึด ไปยึด สิ่งที่ยึดเกิดเกิดเพราะมาร มันเป็นสภาวะมันไม่มีสิ่งใดๆ เลย นี่มันเป็นทฤษฎี แต่โดยข้อเท็จจริงโดยการปฏิบัติมันจะเป็นอย่างนั้นใหม่ละ

ในการปฏิบัติ คุณสิ เรานับสตางค์เห็นใหม่ มานับเงิน มานับเลข ๑๐๐ บาท มันก็ อยู่ ๑๐๐ บาทอย่างนั้นแหละ มันไม่ไปไหนหรือ เพราะมันเป็นวัตถุ แต่ความประพฤติ ปฏิบัติของเราละ เราปฏิบัติ ๑๐๐ ครั้งมันจะเป็น ๑๐๐ บาทนั้นใหม่ ถ้ามันเป็น วิทยาศาสตร์ โดยทฤษฎีเรานับเงินไว้ ๑๐๐ บาท วางไว้ เงิน ๑๐๐ บาทมันยังอยู่คงที่ของ มันตลอดไป คงที่ ๑๐๐ บาทนะ แต่มันจะเสื่อมค่าทางโลก เพราะเงินมันเพื่อตลอด แต่เงิน ๑๐๐ บาทมันก็อยู่ ๑๐๐ บาทอย่างนั้นนะมันไม่เสื่อมค่าหรือ นี่ไง เป็นสภาวะไง มันเป็น สภาวะ มันไม่มีกิเลสหรือ

แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติมันเป็นอย่างนั้นใหม่ละ เวลาเราทำ ทำพุทธโฆ พุทธโฆ ๑๐๐ ครั้งมันจะเป็นเงินเท่ากับ ๑๐๐ บาทใหม่ละ ปฏิบัติร้อยหนพันหนมันจะได้เงิน ๑๐๐ บาทนี้ใหม่ละ มันคงที่ใหม่ มันไม่คงที่เลยเห็นใหม่ ในการประพฤติปฏิบัติมันไม่ง่าย ไม่ง่ายอย่างที่คิด ฉะนั้นพอไม่ง่ายอย่างที่คิด เพราะครูบาอาจารย์ของเราท่านประพฤติปฏิบัติมาก่อน ในเมื่อประพฤติปฏิบัติมามันมีข้อเท็จจริงรองรับ มีความจริงอันนั้นรองรับ

ถ้ามีความจริงอันนั้นรองรับ เห็นใหม่ การชำนาญในวสี เราต้องย้อนกลับมาที่นี้ ย้อนกลับมาต้องพึ่งตนเอง ต้องพึ่งหัวใจของเราให้มันชำนาญในวสี ถ้ามันสงบขนาดไหน สิ่งนั้นมันสงบมาแล้วนะ เราพยายามของเรา เราต้องพยายามของเรา ความเพียรชอบ ความวิริยะ ความอดุสาหะ ไม่ใช่อดตกิลมถานุโยค เพราะเรากำลังเผชิญหน้ากับกิเลส ตัณหาความทะยานอยากของเราเอง เราสู้ของเราเองว่าจิตใจของเรานี้เป็นอย่างไร

ถ้าจิตใจของเรามันยังไม่สงบมันเย็นให้เท่ากับความพอใจของเรา แล้วเราทำอยู่นี้ มันจะเป็นอดตกิลมถานุโยคไปที่ไหน แต่ถ้ามันเป็นกิเลสตัณหาความทะยานอยากของเรา เราก็รู้ใจของเราอยู่ แล้วเราบอกว่า สิ่งที่เราทำให้เป็นกลาง กลางของกิเลส กลางของกิเลสก็คือการนอนหลับไป กลางของกิเลสคือการเลิกใจ กลางของกิเลสมันก็บอกว่าการกลับบ้านเถอะ นี่ไง มันคิดของมัน โดยกิเลสตัณหาความทะยานอยาก

แต่ถ้ามันเป็นธรรม เป็นธรรมเห็นใหม่ ไม่ใช่อดตกิลมถานุโยค การที่เป็นอดตกิลมถานุโยค การทำทุกกริยาต่างๆ นั้นเป็นอดตกิลมถานุโยค การอดนอนผ่อนอาหาร เป็นการต่อสู้กับกิเลส มันเป็นชุดงควัตร มันเป็นเครื่องขัดเกลากิเลส เป็นเครื่องขัดเกลา แต่ไม่ได้เป็นเครื่องชำระ เครื่องขัดเกลากิเลสเป็นแค่เปิดทางให้จิตนี้ได้ออกเคลื่อนไหว เพราะสิ่งนี้เป็นข้อวัตรปฏิบัติให้จิตใจออกเคลื่อนไหว ออกเคลื่อนไหวไปข้อวัตร ไปในชุดงควัตร เป็นการขัดเกลากิเลสให้จิตใจนี้มันผ่อนคลาย ถ้าจิตใจของเราผ่อนคลาย แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจิตมันสงบขึ้นมาได้ พอจิตมันสงบเข้ามาเห็นใหม่ นี้เรารักษาความสงบของเรา รักษาความสงบ พยายามทำความสงบ ใช้ปัญญา ออกปัญญา

ไม่ใช่จิตที่ต้องสงบถึงอัปนาสมาธิ จิตต้องเข้าถึงเต็มที่แล้วใช้ปัญญา การใช้ปัญญามันใช้ได้ทุกที่ เพียงแต่การใช้ปัญญานี้เป็นการฝึก สมาธิจะเกิดปัญญาโดยตัวมันเองไม่ได้ สมาธิจะเกิดปัญญาได้อยู่ที่การฝึกฝน ต้องพาจิตออกใช้ปัญญา ขณะที่จิตเราเริ่ม

สงบเล็กน้อย สงบมากน้อยขนาดไหน การใช้ปัญญาของเรานั้นคือการฝึกฝนใจ การฝึกฝนให้จิตออกใช้ปัญญาแล้วเราจะเห็นคุณประโยชน์ของมันว่า ขณะที่จิตออกพิจารณาแล้ว ออกตริกในธรรม ย้อนกลับมาที่ความสงบ มันสงบร่มเย็นกว่าเดิม

จิต คูตี วุฒิภาวะของจิต ถ้าจิตเด็ก เราไปทิ้งไว้ที่ไหนมันกลับบ้านไม่ถูก มันหลงทางได้ แต่ถ้าจิตมีวุฒิภาวะ ถึงจะไปทิ้งไว้ที่ไหนก็แล้วแต่มันจะหาทางกลับบ้านได้ ถ้าจะหลงมันก็ถามชาวบ้าน ถามหาช่องทางกลับจนได้ จิตก็เหมือนกัน พอเราฝึกใช้ปัญญา การฝึกใช้ปัญญามันเห็นการเปรียบเทียบ การเปรียบเทียบว่า ถ้าเกิดสมาธิขึ้นมา พอมีสมาธิเป็นพื้นฐาน แล้วพอมีปัญญาขึ้นมาได้ ไตรตรองตริกในธรรม หรือออกพิจารณาสิ่งต่างๆ ในธาตุ ๔ และขันธ ๕ ของเรา

พอออกพิจารณาต่างๆ มันจะย้อนกลับมาเห็นคุณค่าไง เพราะมันได้ตริกโดยมีพื้นฐานของสมาธิ ความลึกซึ้งความรับรู้ของมันนะมันแตกต่าง แตกต่างกับความคิดโดยปกติของเราที่จิตเรายังไม่ลงสู่สมาธิ จิตของเรานั้นพอไม่มีพื้นฐาน มันคิดออกไป มันคิดเปรียบเทียบ มันเป็นสัญญา มันเป็นการเปรียบเทียบ เปรียบเทียบ เปรียบเทียบ มันมีความรับรู้ มันมีความเข้าใจไหม มี ความเข้าใจมี แต่ความลึกซึ้งมันแตกต่างกันเห็นไหม

แต่ถ้าจิตเราสงบเข้ามา ความคิดของเรา ปัญญาของเราที่ออกใคร่ครวญต่างๆ มันมีความลึกซึ้ง ลึกซึ้งที่ไหน ก็ลึกซึ้งที่ความรับรู้ของเราไง มันเป็นสันทิฎฐิโก มันเป็นปัจจัยตั้ง จิตที่มันละเอียด มันเป็นสมาธิละเอียด มันก็รู้ว่ามันละเอียด พอมันใช้ปัญญา ปัญญามันถอดมันถอน จนมันสำรอกกิเลสออกไป มันก็รู้ของมัน

นี่ไง การฝึกปัญญา การฝึกอย่างนี้มันมีการเปรียบเทียบเข้ามา วุฒิภาวะของจิตมันจะโตขึ้น มันไม่ใช่จะเป็นเด็กแบบเบาอยู่ตลอดไปนะ จิตของเราเหมือนกับเด็กอ่อนที่เบาเบาอยู่ มีสติมีสมาธิช่วยระคับระคองมัน แล้วพอมันโตขึ้นมา มันทำงานของมันมันจะไม่เป็นเด็กอ่อนอย่างนั้นตลอดไปหรอก เวลาล้มลุกคลุกคลานเราก็น้อยเนื้อต่ำใจกัน เราก็อธิบายว่าเราล้มลุกคลุกคลานมาตลอดเลย

แต่เวลาถ้าจิตมันมีหลักมีเกณฑ์ของมันนะ ถ้าจิตไม่มีหลักมีเกณฑ์ของมัน ทำไมเวลาครูบาอาจารย์ของเราภาวนาขึ้นมา ๗ วัน ๗ คืน ท่านภาวนาของท่าน ท่านต่อสู้อของท่าน นั่งตลอดรุ่ง มันมาจากไหน อันนี้ไม่ได้ทำโดยความทุกข์นะ ทำด้วยความพอใจ

ทั้งนั้นนะ คนเราจะได้ผลขึ้นมา มันเห็นผลตอบสนองตรงหน้าเหมือนเราได้ผลประโยชน์ตอบแทนอยู่ตลอดเวลา เราอยากได้ทั้งนั้นนะ เขาเอาเงินมากองอยู่ใครนับได้เท่าไรเอาไปเท่านั้น โห นับทั้งวันเลย มันจะเอาให้มากที่สุดเลย

นี่ก็เหมือนกัน พอจิตได้ประโยชน์มา จิตมันเห็นคุณค่า เห็นมรรคผลนิพพานอยู่แค่เอื้อม สิ่งที่มันประพฤติปฏิบัติเนะ ทำไมจะไม่ม่แ่ใจ ทำไมจะไม่ม่มีความตั้งใจ มันม่มีความตั้งใจขึ้นมาเพราะมันเห็นผล มันจะได้ผลเห็นใหม่ มันเห็นผลประโยชน์ของการกระทำอันนั้น มันก็ต่อสู้ และม่มีความจงใจตั้งใจทำ

ถ้าบังคับให้ทำ ทำไม่ได้เนะ ใครจะคิดว่าเขาบังคับให้เราทำ หรือเราพยายามบังคับตัวเองทำ จะทำอย่างนั้นตลอดไปไหวใหม่ ถ้ามันม่มีผลตอบสนอง มันม่มีสิ่งใดๆ มารับรู้ว่าเป็นความสุข สิ่งที่จิตมันสงบเข้ามา มีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา แล้วพอมม่หลักมีเกณฑ์ขึ้นมาเนะ ทำเนะไม่่ง่ายอย่างทีคิดหรือ เพราะมันม่มีโศดาปัตติมรรค สกิทาคามิมรรค อนาคามิมรรค อรหันตมรรค มรรค ๔ ผล ๔ พอมรรค ๔ ผล ๔ เนะ สติปัญญาจะเป็นมหาสติ มหาปัญญา พอมหาสติมหาปัญญามันจะมีปัญญาอัตโนมัติ นีความแตกต่างหลากหลายของปัญญา ถ้าม่มีใครรู้จริง สิ่งนี้แยกแยะม่ได้ แยกแยะม่ออก

คูสิ ในมุตโคทัยของหลวงปู่่มันเนะ ธรรมสถิตในหัวใจของใคร ถ้าสถิตในหัวใจของปุ่ฤษนมันก็เปื้อนไปด้วยกิเลส ตัณหา ความทะยานอยาก ถ้ามันสถิตในใจของพระโศดาบัน เห็นใหม่ ความสะอาดบริสุทธิ์ของมันก็มีส่วนหนึ่ง ถ้าสถิตในใจของพระสกิทาคามิ ความสะอาดของธรรมนั้นก็เพิ่มอีกส่วนหนึ่ง ถ้าสถิตในใจของพระอนาคามิ ความสะอาดบริสุทธิ์ของธรรม ความสะอาดบริสุทธิ์ ความเข้าใจความรับรู้ของธรรมก็ลึกซึ้งมากกว่า ยิ่งถ้าธรรมนี้สถิตในใจของพระอรหันต์เนะ ธรรมนี้ไม่่แปดเปื้อนไปด้วยกิเลสแม้แต่ฝุ่นละอองเลย เป็นธรรมสะอาดผ่องใส เป็นธรรมแท้ๆ เลย

นี่ไง สิ่งทีมันสถิตในแต่ละดวงใจทีเข้าถึงธรรม ธรรมสถิตในใจของแต่ละดวงมันก็แตกต่างกัน พอมันแตกต่างกัน ในการประพฤติปฏิบัติของเรา เวลาเกิดปัญญาขึ้นมาเห็นใหม่ เกิดปัญญาขึ้นมา เราต้องใช้ของเราด้วยเต็มความสามารถ ด้วยความสามารถของเราใคร่ครวญ เพราะการใคร่ครวญถ้ามีสัมมาสมาธิ การใคร่ครวญนั้น การใคร่ครวญมาจากไหน การใคร่ครวญก็ใคร่ครวญออกไปจากจิต ถ้าม่มีจิต ไม่มี

ตั้งใจ ไม่มีภวาสวะ ไม่มีภพ ไม่มีที่ตั้ง ไม่มีกระบวนการเริ่มต้น แล้วใครเป็นเจ้าของความคิดล่ะ ใครเป็นเจ้าของสติ ใครเป็นเจ้าของปัญญาที่มันออกทำงานนี้

ถ้ามันออกทำงานนี้ มันเกิดจากจิตใจใหม่ แล้วย้อนกลับมาไม่ส่งออก การส่งออกคือส่งออกไปนอกเรื่องนอกราว แต่ถ้าออกทำงาน มันอยู่ในวงของขั้น ๔ และขั้น ๕ ถ้าจิตมันอยู่ในวงของขั้น เห็นใหม่ปลาในสุม ถ้ามันอยู่ในสุม มันกำลังต่อสู้ขลุกลิกอยู่กับกิเลสตัดหาความทะยานอยากในหัวใจของเรา สิ่งนี้คือการกระทำคุณงามความดีทั้งนั้นนะ นี่คือการฝึกฝนใจ ถ้าการฝึกฝนของเรา จิตออกทำงานขึ้นมา ออกทำงานพิจารณาในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม

ถ้าเป็นเจโตวิมุตติ คือจิตมันสงบขึ้นมา มีหลักมีเกณฑ์ของมันแล้วนุ่มไปสู่กาย มันเห็นกายโดยธรรม มันสะเทือนเลื่อนลั่นถึงกิเลสตัดหาความทะยานอยาก ไม่ใช่พิจารณาภายนอกนะ โอ๊ย กายก็สั่นแต่ว่ากาย กายกับจิต มันไม่มีกิเลสมาตั้งแต่ต้น แล้วมันก็มีนิพพานอยู่ในหัวใจโดยดั้งเดิมอยู่แล้ว มันเป็นการคาดหมายไปหมดนะ มันเป็นสูตรสำเร็จนะ มันเป็นกิเลสหัวเราะเยาะนะ

ทำอย่างนี้ก็เลสหั่วเราะเยาะ เพราะอะไร เพราะมันเป็นเรื่องโลกๆ ไม่เข้าสู่ธรรม ถ้าไม่เข้าสู่ธรรมเห็นใหม่ พอจิตมันสงบขึ้นมา มันก็รับรู้ถึงความสุขความสงบของมัน พอรับรู้ความสงบของมัน คุณสิ เราเคยทำครัวไหม ถ้ามีคคมกล้า สิ่งใดๆ ที่เราทำจะประสบความสำเร็จทั้งหมด แล้วสิ่งที่เราใช้มีคทำ ตั้งแต่เนื้อ ปลาต่างๆ เราแเล่ เราทำ มันจะไม่ซ้ำ ไม่อะไรต่าง ๆ เพราะมีคมันคมใช่ไหม แต่ถ้ามีคมันทื่อ มีคไม่มีคม สิ่งต่างๆ ที่เราทำมันจะเป็นได้เหมือนมีคคมไหม

ถ้าจิตมันมีสัมมาสมาธิ เวลาปัญญาออกไปทำงานขึ้นมา มันพิจารณาของมันไปนะ มันจะขาด คำว่าขาดนี้ คือสิ่งที่กังวลใจ สิ่งที่มีมันปักเสียบในหัวใจโดนถอดถอน ๔ และขั้น ๕ เวลามันขาดนะ ขาดมี ไม่ใช่ขาดสูญหรือ ไม่ใช่ขาดแล้วมันจะขาดหายไปเลยแบบโลกๆ นะ เวลามันขาดมันปล่อยวางไป มันปล่อยวางไปทั้งหมด พอปล่อยแล้ว จิตนี้มันผ่อนคลาย จิตนี้มันมีความสดชื่นของมัน นี่พิจารณาไปด้วยปัญญามันขาดอย่างนี้ มันขาดบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า นี่ตัดทั้งคปทาน มีการฝึกฝนบ่อยครั้งเข้า

บ่อยครั้งเข้า ถึงที่สุดนะความขาดมันก็มีความแตกต่างกันนะ ความขาดโดยตังคปหาน มัน ปล่อยให้ว่าง ปล่อยให้ว่าง มันรับรู้ มันเป็นปัจเจกตั้ง สันติภูมิจิโก จิตรับรู้หมด

แต่เวลาพิจารณาไปจนมันขาด ขาดโดยสัง โยชน์ขาด ถ้าการขาดโดยสมุจเฉท ปหานนี้ เวลามันขาดสัง โยชน์ขาดไปพร้อม พอสัง โยชน์ขาดไปพร้อมเห็นใหม่ กายเป็น กาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ จิตรวมลง พอจิตรวมลง มันปล่อยใส มันปล่อยใส รู้ว่าขาด ยถาภูติ ญาณะทสฺสนิ รู้ว่า รู้ว่า มันเป็นไปตามนั้น สิ่งนี้มันเกิดขึ้นมาจากไหน สิ่งที่เกิด กระทบนี้มันเกิดมาจากไหน มันง่ายใหม่ มันไม่ง่ายหรือ มันไม่ง่ายเลย

แต่มันเหมือนครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติมาแล้วท่านทุกข์ยากมาก่อน เวลาท่าน อธิบายมันถึงว่าเหมือนง่ายใจ เหมือนง่าย คำว่าเหมือนง่าย เพราะท่านมีข้อเท็จจริง มีความจริงในใจของท่าน ท่านถึงอธิบาย แล้วท่านบอกชี้แนวทาง ชี้แนวทางให้เรามีความ มุมานะมีความตั้งใจ พอเรามีความมุมานะมีความตั้งใจ เส้นทางเดียวกันนะ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ ทุกดวงใจเดินสู่เส้นทางนี้ เส้นทางของอริยสัจมีอยู่เส้นทางเดียว องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราองค์ที่ ๔ พระศรีอริยเมตไตรย์ก็จะเดินบนเส้นทางนี้ มีอยู่ เส้นทางเดียว ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม ธรรมะ มัคโคทางอันเอก มันมีของมันมีอยู่แล้ว

แต่ของเรา ถ้าเราทำขึ้นมา มันจะเข้าสู่เส้นทางธรรม เส้นทางธรรม ถ้าเข้าสู่เส้นทาง โลกเราก็จะล้มลุกคลุกคลาน แต่ถ้าเราจะเข้าสู่เส้นทางธรรม เราต้องมีความเข้มแข็ง เรา ต้องมีความมุมานะ เราต้องมีความอดทน การทำงานทุกอย่างแม้แต่งานทางโลกเขาก็ต้อง อดทนเหมือนกัน แต่ในการประพฤติปฏิบัติของเรา เราปฏิบัติเพื่อชำระล้างกิเลส

เห็นใหม่ ผู้บริหารจัดการต้องใช้สติปัญญา วิตกกังวล รับผิดชอบสังคัมทั้งสังคัม นี้เหมือนกัน เรารับผิดชอบต่อวิญญะของเราเลยนะ เรารับผิดชอบต่อหัวใจที่เวียนตายเวียนเกิด วิญญาน ไม่มีต้น ไม่มีปลาย เรารับผิดชอบต่อเรา งานของจิตภาวนา ถ้าจิตสงบแล้วเอาจิตนี้ ออกทำงาน ถ้าเอาจิตนี้ออกทำงานนะ ทำงาน โดยสิ่งที่มันติดข้องในตัวของมันเอง ทำงาน ที่แปลกประหลาดมหัศจรรย์มาก ทวนกระแสเข้ามา

โลกเขาทำงานบริหารจัดการมาเพื่อประโยชน์ของเขา เพื่อศักยภาพของเขา แต่ เวลาเราบริหารจัดการของเราเห็นใหม่ คุณติ ครูบาอาจารย์ของเราออกธุดงค์ ออกป่าออก

เขา อยู่ในป่าในเขาอยู่คนเดียว หลวงปู่มั่นอยู่ในป่าในเขาอยู่คนเดียวพิจารณาของท่าน นั่ง
อยู่โคนไม้พิจารณาของท่าน งานของท่าน รื้อคั้นของท่าน

เรามีครูบาอาจารย์ เราพยายามจะรื้อคั้นของเรา เราก็จิตภาวนาเหมือนกัน เราจะอยู่ที่ไหนก็แล้วแต่ มันทำงานอยู่กลางหัวอก มันทำงานอยู่ในหัวใจของเรา ให้มันเคลื่อนไหวของมันไป เคลื่อนไหวด้วยมีสติสัมปชัญญะ ถ้ามันเหนื่อยอ่อนเหนื่อยล้ามันเราก็กลับมาพักกับความสงบ พุทโธ พุทโธ พุทโธ หรือปัญญาอบรมสมาธิ กลับมาพัก เพราะเราทำงานเป็นแล้ว ถ้ามันพิจารณาจนสังโยชน์ขาดไปพร้อมสมุจเฉตปหาน มันเห็นชัดเจนนี้ คนเป็นงาน เห็นไหม

ครูบาอาจารย์ท่านพูดบ่อย การประพฤติปฏิบัติยากที่สุดคือขั้นต้น พอขั้นต้นได้ผ่านไปแล้ว การทำงานของเรามันจะสืบต่อของมันไป มันสืบต่อ ขั้นอย่างหยาบ ขั้นอย่างกลาง ขั้นอย่างละเอียด ในเมื่อต้นทาง ต้นเชือก จับเชือกได้สาวไปจนสุดปลายเชือก จับกระแสของมันกระแสของกิเลส เราได้จับของมัน เราได้พิจารณาของมัน แล้วเราได้ทำลายมันแล้ว ถ้าเราพิจารณาต่อไป เพราะกิเลสใน สภาวะธรรม สภาวะที่มันเกิดขึ้นจากใจของเรา มันเกิดที่ไหน มันเกิดจากจิต สติปัญญาเกิดจากจิตไม่ใช่จิต แต่เกิดเพราะความฝึกฝน เพราะความวิริยะอุตสาหะ ถ้ามีสติ มีสมาธิของเรา มันเกิดจากจิตอยู่แล้ว แล้วใช้ปัญญา ปัญญาก็กลับมาชำระล้างจิต กลับมาชำระล้างภวาสวะ ที่มันมีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก มันมีวิชานะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เห็นชัดเจนแล้ววางธรรมและวินัยไว้ แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติเรารู้เราเห็นของเรา เรารู้ เราได้ถอด ได้ถอนของเรา การได้ถอดได้ถอน นี้ นี้ พระปฏิบัติพระป่า พระป่าปฏิบัติเท่านั้น เป็นผู้ที่สงวนธรรมและวินัยสงวนมรรคผลไว้เท่านั้นใช่ไหม คนอื่นทำไม่ได้ใช่ไหม คนอื่นใคร ๆ เขาก็ทำได้ ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะทำได้ ทุกคนมีลมหายใจ ลมหายใจเข้านี้ทุกพุทธ ลมหายใจออกโธ ทุกคนมีลมหายใจ ใช่ไหม ลมหายใจ อานาปานสติ ทุกคนมีสิทธิ์ทั้งนั้น ไม่มีใครจะมีอำนาจเหนือใครหรอก แต่แต่เวลาทำปฏิบัติมันเป็นข้อเท็จจริง จริงหรือเปล่าทำนั่นเอง

ไม่ใช่ โอ้ มรรคผลนิพพานนี้พระป่าผูกไว้เลยนะ คนอื่นจะพูดถึงมรรคผลนิพพานไม่ได้ พูดได้ทั้งนั้นนะ แต่พูดแล้วมันขายโง่โง่ พูดด้วยความตลบตะแลงโง่ ตลบตะแลง

พูดถึงธรรมชาติของพระพุทธเจ้า แต่จิตใจของเรากิเลสเต็มหัว กิเลสในหัวใจมันเต็มหัว พูดธรรมชาติของพระพุทธเจ้าอะไรก็ไม่มี กิเลสไม่มี สรรพสิ่งต่างๆ ไม่มี มีเพราะยึด แล้วกลับมาสู่เป็นขอนไม้แล้วไม่มีอะไรเลย ถ้าการปฏิบัติอย่างนั้นเป็นมรรคผล ขอนไม้แร่ธาตุต่างๆ มันเป็นนิพพานหมดแล้ว นี่มันไม่เป็น เพราะกิเลสมันอยู่ในหัวใจ

เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไปนี้ การปฏิบัติของเรามันถึงต้องมีข้อเท็จจริงอย่างไร มันมีข้อเท็จจริงต่อเมื่อเราต้องมีสติ เราต้องมีปัญญาของเรา แล้วถ้าเป็นสมาธิก็รู้ว่าเป็นสมาธิด้วย เวลาฟุ้งซ่านไม่มีใครบอก มันก็รู้ว่าฟุ้งซ่าน เวลาสงบมันจะไม่รู้จักความสงบได้อย่างไร ถ้ามันไม่รู้จักความสงบ นี่ไง ญาณหยั่งรู้ เกิดญาณหยั่งรู้ ญาณคือกำลังของใจ ญาณคือจิตตะ จิตภาวนา เพราะความรับรู้ ญาณทัสนะ แล้วทัสนคติ ความรู้ความเห็นที่เกิดจากญาณมันละเอียดอ่อนอย่างไร

คนปฏิบัติแล้วยังแยกโลกียปัญญา กับ โลกุตตรปัญญาไม่ถูก มันเข้าสู่ความจริงไม่ได้ โลกียปัญญามันนะ เราอยู่กับโลก คุณติ การบริหารจัดการของเรา ศัพท์แสงในวิชาชีพต่างๆ เขามีมหาศาลเลยแล้วแต่วิชาชีพใดเขาก็มีศัพท์แสงของเขาตามวิชาชีพนั้น สิ่งนั้นเห็นใหม่ มันเป็นโลกียปัญญา มันเป็นเรื่องโลก เราก็รับรู้ได้ แต่สิ่งนี้มันฆ่ากิเลสได้ใหม่ มันฆ่ากิเลสไม่ได้เลยนะ อย่างเช่นวิชาชีพของเรา เรามีวิชาชีพของเราที่มีค่าวิชาชีพ เราจะได้เงินประจำเดือนของเราอีกด้วย สิ่งนั้นเป็นค่าวิชาของเรา แต่วิชานี้มันก็ได้ผลประโยชน์ใช้ใหม่

แต่ถ้ามันเป็นโลกุตตรปัญญาละ โลกียปัญญา โลกุตตรปัญญา ปัญญาคือปัญญาคือรู้เท่าที่จบ ปัญญาารู้เท่าที่จบ มันก็เรื่องโลกๆ ทั้งนั้นนะ มันเหมือนกับวิทยาศาสตร์ เหมือนกับคอมพิวเตอร์ไง คอมพิวเตอร์ที่เวลาเราทำงานมันก็ตอบสนองเราโดยเทคโนโลยีแบบนั้น นี่เหมือนกัน เราจะคิดแบบนี้มันก็เป็นโลกหมด มันเป็นโลกียปัญญา มันเป็นสิ่งที่เราสร้างขึ้นมาเพื่อผลประโยชน์กับเราเอง เราสร้างขึ้นมาเพื่อการทำงานความสะดวกสบายของเราเอง แต่กิเลสมันไม่ซำระล้างไปหรอก

เราจะมีเงินมากเงินน้อยขนาดไหนถอนกิเลสไม่ได้ เราจะให้ใครแก้กิเลสแทนเราไม่ได้เลย แต่การจะแก้กิเลสคือจิตของเราเท่านั้น ถ้าจิตของเราเท่านั้นนะ จิตของเราต้องมีความเป็นไปของมัน มีความเป็นไปมันมีความสงบเข้ามา ทวนกระแสเข้ามา ทวนกระแส

เข้าไปสู่จิต แล้วชำระล้างที่จิต พอประพฤติปฏิบัติเข้าไปมันเป็นปริยัติ พอปฏิบัติไม่ใช่ บอกว่า พระป่าเท่านั้น การปฏิบัติด้วยความวิริยะอุตสาหะเท่านั้นถึงจะสิ้นสุดแห่งทุกข์

ถ้าการปฏิบัติแบบจิปปาภิญา ปฏิบัติได้ง่าย รุ่งง่าย คุณพระยสะ พระพาหิยะเห็นใหม่ ฟังเทศน์พระพุทธเจ้าทีเดียว แต่สิ่งที่ทีเดียวนี้นั้นต้องย้อนไปคูเบื้องหลัง คูเบื้องหลังเห็นใหม่ เวลาพระพุทธเจ้าสอนพวกนี้แล้ว พระประชุมกันจะสงสัยเรื่องนี้มาก เพราะพระที่อยู่กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อยู่กับพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ เวลาประพฤติปฏิบัติพยายามต่อสู้พยายามทำของเราเต็มที่แล้วถึงจะสำเร็จ แล้วทำไมพระพาหิยะ ทำไมพวกนี้ฟังเทศน์พระพุทธเจ้าคนเดียวจึงสำเร็จ พระพุทธเจ้าบอก เขาเคยทำมาตั้งแต่ชาติ นั้น ชาตินั้น เห็นใหม่ มันมีที่มาที่ไปทั้งนั้นนะ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ตรัสเอง

ฉะนั้นของเรา เราต้องเอาความจริงของเรา นี่คือกระแสโลกแล้วนะ คือโลกเขา แบ่งฝักแบ่งฝ่าย แบ่งฝ่ายว่าเป็นพระป่าพระบ้าน เวลาบวชขึ้นมามันไม่มีพระป่าพระบ้าน หรอก เวลาบวชนะ เกศา โลมา นขา ทันตา ตะโจ อุปัชฌาย์ทุกองค์ต้องให้กรรมฐาน ๕ กับผู้บวชทุกๆ องค์ มันได้สิทธิมาตั้งแต่เป็นมนุษย์แล้ว แล้วเวลาบวชขึ้นมาอุปัชฌาย์ก็บวชเหมือนกัน พระป่าไปบวชที่ไหน พระป่าก็บวชกับอุปัชฌาย์นี้แหละ พระทั้งหมดบวชกับอุปัชฌาย์ แล้วแบ่งป่าแบ่งบ้านที่ไหนล่ะ มันเพียงแต่ว่าทำจริงหรือทำไม่จริงต่างหาก แต่พอทำไม่จริงแล้วทำไม่ได้ พูดง่ายๆ ใจ พูดทำเหมือนง่าย พูดง่ายๆ ว่า พูดธรรมะพระพุทธเจ้า แต่มันไม่เป็นความจริง

แต่เวลาพระป่าพูด พระป่าเขามีข้อเท็จจริงรองรับ แล้วพอมีข้อเท็จจริงรองรับ เวลาพระที่บวชกันแล้วบอกว่า เขาพูดธรรมะได้เหมือนกัน สรรพสิ่งต่างๆก็พูดได้เหมือนกัน ก็พูดได้ ก็พูดได้ทั้งนั้นนะ แต่พูดแล้วมีข้อเท็จจริงไหมล่ะ มันเป็นเรื่องจริงไหมล่ะ มันไม่จริงต่างหากล่ะ มันไม่จริงเพราะใจมันไม่จริง ไม่ใช่ว่าไม่จริง พูดธรรมะพระพุทธเจ้าไม่จริง พูดธรรมะพระพุทธเจ้าก็พูดธรรมะพระพุทธเจ้าเหมือนกัน แต่พูดในภาคปริยัติ มันก็พูดไปโดยทฤษฎี แล้วพูดภาคปฏิบัติ ทำไมถึงพูดภาคปฏิบัติล่ะ

นี่ใจ พระป่าพูดภาคปฏิบัติเพราะพระป่าทำมาไง ทำมาแล้วถ้ามีสติมาอย่างไร มีสมาธิมาอย่างไร มีปัญญาอย่างไร แล้วมันเป็นจริงอย่างไร ถ้าพระป่าปฏิบัติไม่ได้จริง

พระป่าปฏิบัติไม่จริงเวลาพูดก็ผิดเหมือนกัน ถ้าพูดมันถูก ถูกเพราะอะไร ถูกเพราะใจมันถูก แต่ถ้าผิด ผิดเพราะอะไร ผิดเพราะใจมันผิด เพราะใจมันไม่มีข้อมูล ใจมันไม่มีความเป็นจริง มันก็ไม่มีความเป็นจริงขึ้นมา แต่ถ้าใจมีความเป็นจริงขึ้นมา จะพูดอย่างไรมันก็ถูก

ฉะนั้นเราปฏิบัติแล้ว ถ้าผิดถูกเราจะรู้ของเรา แล้วเวลาครูบาอาจารย์เทศน์นะ ผู้ที่ปฏิบัติฟังง่ายๆ เลย เพราะถ้าสิ่งที่เราทำมาแล้ว ถ้าครูบาอาจารย์ท่านพูดแล้วไม่เป็นอย่างสิ่งที่เราทำ หรือเราทำแล้วมันแตกต่างกันอย่างไร นี่ มันบอกแล้วนะ แต่ถ้าเป็นจิตนิสัย ก็เป็นเรื่องอีกเรื่องหนึ่ง ถ้าจิตนิสัย ถ้ามันทำกันมาเพราะผลมันก็ตอบแทน อริยสัจมีหนึ่งเดียวเหมือนกัน อริยสัจมีหนึ่งเดียว ฉะนั้นเราปฏิบัติมาแล้ว เราต้องทำของเรา ทำเพื่อเรา เราอาศัยตัวของเราเพื่อประโยชน์กับเรา มันจะเจริญจะเสื่อมขนาดไหน เวลาล้มลุกคลุกคลานนะ เวลาเราคิดสมาธิไปหาอาจารย์ อาจารย์ก็แก้ไข เวลาออกปัญญา ออกปัญญาจนเลยเถิดไปอาจารย์ก็ดึงกลับเข้ามา ดึงกลับเข้ามาเพื่ออะไร ถ้าปัญญาเลยเถิดออกไป เลยเถิดออกไปนะมันจะล้มลุกคลุกคลาน ถ้ามีมรรคมีผลรองรับ ความล้มลุกคลุกคลานนั้นมันจะไม่เสื่อมกลับไปสู่ปุถุชน เพราะมันมีมรรคผลรองรับ

แต่ถ้าเราไม่มีมรรคผลรองรับนะ เวลามันเสื่อมมานี้ มันเสื่อมขึ้นมามันท้อแท้ณะ ความท้อแท้นั้นทำให้หัวใจของเราไม่มีที่อาศัย ฉะนั้น เมื่อไม่มีที่อาศัยเราก็ออยู่กับครูบาอาจารย์ เพราะครูบาอาจารย์ พ่อแม่ครูจารย์มีอำนาจวาสนาที่ครอบห้วครอบกระหม่อมเราได้ คุณแลเราได้ เวลาเราท้อแท้เราก็ไปอยู่กับอาจารย์ก่อน

แต่ถ้าเวลาจิตใจของเราเข้มแข็งขึ้นมาเราก็จะออกหาวิทยายุทธของเราละ ออกหาธุรงค์ไปเพื่ออะไร ธุรงค์ไปก็เพื่อสู้จิต ธุรงค์ไปเพื่อย้อนกลับเข้ามาดูใจเรา ธุรงค์ไป เราออกเผชิญกับอำนาจวาสนาของเราเลย เพราะเราธุรงค์ออกไปแล้วเราจะพบสิ่งใดบ้างล่ะ ถ้าเราเป็นคนที่ไม่สร้างบุญกุศลมานะ ออกไปนะ ออกธุรงค์ไป บิณฑบาตที่ไหนก็มีคนใส่บาตร ไปอยู่ที่ไหนก็มีคนคอยจะเจ้อจาน

แต่ถ้าอำนาจวาสนาเราจืดทุกขณะ ไปที่ไหนเราก็ต้องแสวงหาของเราเอง เราต้องดูแลตัวเราเอง นี่ออกธุรงค์ พอธุรงค์ไปแบบนี้ พอมีสิ่งใดที่เราไปสัมผัสมันจะย้อนกลับมาที่ใจเรา คุณเทวทัตสิ เทวทัตเป็นสหชาติเหมือนกัน เป็นกษัตริย์เหมือนกัน เวลานาง

วิสาขามาเยี่ยมพระพุทธเจ้าถือน้ำปาดหน้ามา มาฝากองค์นั้นฝากองค์นี้ ไม่ฝากพระเทวทัตเลย เราก็อากยบุตรเหมือนกัน ลูกกษัตริย์เหมือนกัน นี่ น้อยเนื้อต่ำใจเห็นไหม เพราะความน้อยเนื้อต่ำใจ เราจะทำอย่างไรให้เขาเห็นคุณค่าของเรา นี่มันคิดในแง่ของโลกใจ ไม่คิดในแง่ของธรรม ถ้าคิดในแง่ของธรรมนะ อ้าว ในเมื่อเราน้อยเนื้อต่ำใจว่าเขาไม่เห็นศักยภาพของเราเลย เราก็อากของเราสิ เราก็อากปฏิบัติของเราสิ แล้วเราก็อากปฏิบัติมาเพื่อมรรคผลนิพพานนี่ เรามาปฏิบัติไม่ใช่หวังน้ำปาดหน้าอย่างนั้นนะ เราไม่ต้องการศักยภาพให้เขามานับหน้าถือน้ำ

ถ้ามันคิดในเชิงบวกนะ เราก็อากเอาความคิดแบบนั้นมาพลิกแพลงให้เรามีความมูมานะ ให้เราทำคุณงามความดีของเรา ให้ใจเราเป็นคุณงามความดีของเรา แต่คิดในทางโลกใจ ถ้าเขามีศักยภาพเหนือเรา เราต้องการให้เขาเห็นศักยภาพของเรา ก็คิดวางแผน ถ้าเราจะให้ประชาชนยอมรับเรา เราจะเอาใครก่อน เอาอชาตศัตรู เพราะอชาตศัตรูเป็นราชกุมารที่จะได้ขึ้นครองราชย์ เอาอชาตศัตรูมาศรัทธาก่อน นี่ ความคิดเป็นโลกเห็นไหม แต่เวลาเราชดงค์ไป เราไม่ชดงค์อย่างนั้น เราชดงค์ไปเพื่อจะชำระล้างกิเลสของเรา เราชดงค์ไปเพื่อจะถอดถอนกิเลสของเรา มันจะทุกข์ มันจะยากอย่างไร ย้อนมาดูใจ ถ้าเราไม่ได้ทำสิ่งใดๆ มาเลย มันจะไม่มีอะไรตกถึงกระเพาะของเราก็อากให้มันเป็นไป

หลวงตาท่านพูดบ่อย ถ้าพระปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบที่ไม่มีกิน ไม่มีใครดูแลรักษาเราอยากเห็น หลวงตาท่านพูดคำนี้ประจำ ถ้าพระปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ อยู่ในธรรมวินัยแล้ว ไม่มีประชาชนคอยเกื้อหนุน ไม่มีคนต้องการบุญจากพระองค์นั้น ท่านอยากเจอพระอย่างนั้นมากเลย แต่นี่เราอ่อนแอเห็นไหม นี่พูดถึงความอ่อนแอ ถ้าเรามีความเข้มแข็งของเราขึ้นมา สิ่งที่กระทบขึ้นมากับการกระทำของเรา เราต้องพลิกแพลงมาเป็นธรรม มาเป็นธรรม เพื่อให้มีความมูมานะมีความตั้งใจกับเรา ถ้ามีความตั้งใจ ชดงค์ไปก็เพื่อย้อนกลับมา ชดงค์ไปเพื่อค้นหาใจเรา ชดงค์ไปเพื่อขุดคุ้ยหากิเลส

เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาเราติดสมาธิ ติดสมาธิพอจิตมันสงบเข้ามาแล้วมันไม่ออกใจ กิเลสตัณหาความทะยานอยากเวลามันยึดของมันนะ มันไม่ออกวิปัสสนาเห็นไหม เราก็อากต้องออก เราออกไปหา ออกชดงค์เพื่อมีสิ่งเปรียบเทียบ เพื่อเปลี่ยนสถานที่ เพื่ออะไรต่างๆ เพื่อดึงให้หัวใจออกมาทำงานให้ได้ การออกมาทำงานนะ การไม่ออกทำงานอย่างหนึ่ง การออกทำงานจนเลยเถิดอย่างหนึ่ง เป็นการทำให้อจิต

เสื่อม จิต เวลาปฏิบัติไปมันจะมีโอกาสอย่างนี้ ไม่ใช่ปฏิบัติแล้วทุกอย่างจะราบรื่นไปหมดหรอก ความไม่ราบรื่นนะ มันอยู่ที่วุฒิภาวะ อยู่ที่เวรที่กรรม เวรกรรมของคน เห็นไหม

ครูบาอาจารย์ปฏิบัติมา ถ้าปฏิบัติไปเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไปถึงที่สุดแห่งทุกข์ จบเลย นั่นก็บุญของท่าน แต่ปฏิบัติไปถ้าไม่มีครูบาอาจารย์สอน เพราะเราไม่รู้ ทั่วๆ ที่ตำราที่จับออกอยู่ แต่สิ่งที่เราไม่รู้ไม่เห็น แล้วไม่มีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะนี้ มันเข้าข้างตัวเอง ทั้งนั้นนะ แล้วเวลาจิตสงบ เห็นไหม มันก็ว่านิพพาน เวลาออกใช้ปัญญาได้หนหนึ่ง มันปล่อยวางหนหนึ่งมันก็ว่านี่เป็นนิพพาน เวลามันเสื่อมเสื่อมหมดเลย นิพพานทำไมเสื่อมได้ จะรู้ตัวต่อเมื่อมันเสื่อมมันทุกข์มันยาก แต่ขณะที่เรามีสติปัญญาอยู่ มันจะเสื่อม มันจะถอยขนาดไหน เราก็ยังมีสติปัญญาที่จะสู้อยู่นะ เรายังไม่ถึงกับถอย

คูลี เราเกิดเป็นมนุษย์นี่เป็นอริยทรัพย์ พอเกิดเป็นมนุษย์แล้วมีโอกาสได้นับถือพระพุทธศาสนาด้วย แล้วมีโอกาสได้ประพฤติปฏิบัติด้วย อันนี้เป็นอริยทรัพย์ ทรัพย์ของเราเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว แต่เวลามันเสื่อมขึ้นมาทำไมจะกลับไปเป็นมนุษย์ที่ไม่ได้ปฏิบัติอีกล่ะ ทำไมจะกลับไปเป็นชาวพุทธเหมือนกันแต่ไม่ได้ประพฤติปฏิบัติ ก็ทำบุญกุศลเพื่อเกิดบนสวรรค์ก็พอ ก็ยังทำบุญได้ ในเมื่อเราปฏิบัติไม่ได้ เราก็แค่ทำบุญเฉยๆ ทำบุญกุศลก็เป็นพื้นฐานเห็นไหม

คูลี เวลาพระพุทธเจ้าเทศน์อนุปปะพิกถา ตั้งแต่ทาน ตั้งแต่ศีล ตั้งแต่สวรรค์ ตั้งแต่เนกขัมมะ ในชีวิตประจำวันพระพุทธเจ้าก็พยายามพูด พยายามวางพื้นฐานให้ชาวพุทธเราทำได้ทำทาน พูดถึงผลของมันก็คือสวรรค์ ถ้านบนสวรรค์ก็ยังเวียนตายเวียนเกิดเห็นไหม พอบนสวรรค์แล้วก็ให้ถือเนกขัมมะ แล้วก็แสดงอริยสัง แสดงถึงการประพฤติปฏิบัติ แล้วตอนนี้เราก็ประพฤติปฏิบัติอยู่ ขั้นตอนของเรา เราผ่านขั้นตอนพื้นฐานของมนุษย์ ผ่านพื้นฐานของคน ผ่านพื้นฐานของชาวพุทธจนเป็นนักปฏิบัติแล้ว เวลามันท้อ เวลาจิตใจมันเสื่อม ทำไมคิดท้อถอย ทำไมทำลายโอกาสของตัวเอง

เราคิดเชิงบวก คิดต่างๆ ปัญญาจะ ถ้าคนมีวาสนาสิ่งใดเกิดขึ้น มันจะเป็นประโยชน์กับเรา เราจะคิดเป็นประโยชน์กับเราหมดนะ คิดว่าเราจะมูมานะ เราต้องมีการกระทำเราทำมาขนาดนี้แล้ว เราเกิดมาเป็นมนุษย์แล้ว พบพระพุทธศาสนาแล้ว สาธุ เกิด

มาเจอทุกอย่างแล้ว เหมือนกับเราเกิดมาแล้วมีทุกอย่างพร้อมกับเรา แล้วเรายังไม่สามารถทำของเราได้ เราจะน้อยเนื้อต่ำใจไปหาใคร ถ้าเราไม่น้อยเนื้อต่ำใจไปหาใคร เราก็พยายามย้อนกลับมาที่เรา นั่งเฉยๆ ลมหายใจเข้านึ้กพุท ลมหายใจออกนึ้กโซ มันจะเสื่อมไปไหน ที่เสื่อมไปแล้วก็แล้วกันไป

ในปัจจุบันนี้ เราจะมูมานะ เอาวุฒิภาวะ เอาความสดชื่น เอาจุดยืนของใจ เอาปัญญาของเรากลับมาให้ได้ พอมันกลับมาได้ เห็นใหม่ จิตเสื่อมได้ มันก็เจริญได้ พอจิตมันเจริญขึ้นมา เราก็มีความเข้มแข็งขึ้นมา พอมีความเข้มแข็งขึ้นมา เราก็รักษาไว้ แล้วมันจะกลับไปเห็นโทษไหม เห็นโทษว่า เวลามันเจริญมันมีคุณประโยชน์กับเรา มีความสุขอย่างนี้ เวลาเสื่อมมันทุกข์ยากขนาดนั้น เราถึงถนอมรักษา พอถนอมรักษาปั๊บ เราจะย้อนกลับมาในการปฏิบัติใจ

ที่บอกว่าพระป่าทำเคร่ง ทำเคร่ง ไม่คลุกคลีกัน นี่มันอะไรกัน ก็เพราะคลุกคลีกันมันถึงเสื่อมอย่างนั้น แล้วพอเราเห็นโทษของการเสื่อมอย่างนั้น เราถึงจะไม่คลุกคลี พอไม่คลุกคลี พอไม่คลุกคลีเราก็มีสติปัญญารักษา คนที่รักษากับคนที่ไม่รักษาก็แตกต่างกัน ไข้ใหม่ คนที่รักษา สิ่งที่รักษา คนรักษาก็ต้องมีสติ ต้องมีสิ่งที่ให้รักษา รักษาอะไรละ รักษาใจของตัว

แต่ถ้าไม่รักษา เห็นใหม่ เราปล่อยใจหายหมดเลย ใจเป็นนามธรรม ไม่มีใครรักษา มัน มันก็เหมือนอากาศธาตุ มันก็หายหมดเลย แล้วจะเหลืออะไรละ ก็เหลือซากศพเดินได้ไง เหมือนซากศพ เหมือนไม่มีจิตวิญญาณ มันก็เดิน ไปเดินมา ทุกข์อยู่ที่นี่ ชีวิตเป็นอย่างนี้ เราจะท้อถอย เราจะหลบหลีกไปอย่างไร สิ่งนี้มันก็เป็นชีวิตประจำวันของเรา

แล้ววันคืนล่วงไป ล่วงไป เราก็ต้องสิ้นไปเป็นธรรมดา พอสิ้นไปเป็นธรรมดา เราก็จะไปเกิดใหม่อีก แล้วก็จะเกิดประสบการณ์อย่างนี้อีกหรือ นี่ไงเหมือนกีฬา นักกีฬาแข่งกันไม่มีที่สิ้นสุด เราก็ต้องมีโอกาสแข่งตลอดไป นี่เราปฏิบัติเพื่อมรรคเพื่อผลเหมือนนักกีฬาที่กำลังต่อสู้ กำลังแข่งขัน แข่งขันกันระหว่างกิเลสกับธรรมที่มันอยู่ในหัวใจของเรา เราก็เป็นนักกีฬาคนหนึ่งที่กำลังแข่งขันกับกิเลสของเราเอง เพื่อให้ได้สภาวะธรรม เพื่อให้ธรรมเกิดขึ้นมา เราจะท้อแท้ไปไหน เราทำไมไม่คิดต่อสู้

สิ่งใดๆ เกิดขึ้นมา มันผ่านไปแล้วทั้งนั้นนะ สิ่งที่เป็นอดีตเป็นประวัติศาสตร์มา มันจะไม่มีประโยชน์อะไรกับเราเลย มันจะเป็นประโยชน์ก็ต่อเมื่อเป็นคติธรรม สิ่งที่เรา ประสบมาแล้ว มันจะเป็นประสบการณ์สอนถึงการทำความชั่วของเรา แต่ถ้าเป็นความจริง มันคือปัจจุบันธรรมที่เราจะต่อสู้กับเราในกิเลสเราเท่านั้น ถ้ามันจะเป็นการต่อสู้กับกิเลสของเรา เห็นไหม ต่อสู้กับกิเลส กิเลสมันอยู่ที่ไหน เราไม่เห็นมัน เห็นไหม

แต่การเดินจงกรม การนั่งสมาธิภาวนา กิเลสมันไม่ชอบ มันไม่พอใจ ถ้าเราทำอย่างนี้ มันก็ทำอย่างนี้ นี่ต่อสู้กับมัน แล้วเดี๋ยวมันแสดงตัวออกมาเอง พอมันแสดงตัว เห็นไหม นี่ ขุดคุ้ยหากิเลส พอเจอกิเลสแล้ว นี่ไง ไหนว่าไม่มี พอมันมีขึ้นมาเราก็จับได้ เห็นไหม วิปัสสนาไป วิปัสสนากิเลส เห็นไหม ระหว่างกิเลสกับธรรม การแข่งขัน ระหว่างกิเลสกับธรรมเกิดขึ้นมากับหัวใจอีกรอบหนึ่ง มรรค ๔ ผล ๔ นี่ กิเลสที่เราจะขุดคุ้ยหามันเจอ แล้วเราเอามันมาดูหน้า จึง เอามันมาดูหน้า แล้วพิจารณามัน สิ่งนี้ นี่ เป็นการขุดคุ้ยหากิเลส มันเป็นการประพฤติกปฏิบัติอย่างหนึ่งนะ แล้วเราพิจารณาของเราไป บ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า

ในเมื่อมันเกิดจากที่ไหน ถ้าการพิจารณานั้น โดยกำลังของปัญญา โดยกำลังของมรรคญาณ นี่ กิเลสมันจะหนีเข้าไปสู่จุดจันทรอกของมัน ถ้าเป็นสังโยชน์ขาด สังโยชน์ถอนไป สักกายทิฐิหมดไป กามราคะ ปรภิมะหมดไป สิ่งต่างๆ มันก็ต้องเข้าไปสู่จุดของมัน ถ้าเข้าไปสู่จุดของมัน นี่ภาวสวะ จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส ถ้าเราขุดคุ้ยเข้าไปสู่จุดเดิมแท้ของมัน นี่ใจจิตใจ นี่ตัวจิต ตัวภาวสวะ ตัวภพ ตัวปฏิสนธิจิต ถ้าเราผ่านกามราคะแล้ว สิ่งที่ไม่ดีที่สิ้นสุดมันก็ไปเกิดบนพรหม ทั้งๆ ที่เราไม่รู้นะ เราเข้าใจว่านี่สิ้นกิเลส นี่นิพพานแล้วนะ นี่มันจันทรอกแล้ว ต่อสู้จนไม่มีทางไปแล้ว ต่อสู้ถึงที่สุดแล้ว ไม่มีหรือก กิเลสไม่มี แต่เวลาเราดับขั้น พอดับขั้นไป มันเหลืออะไรล่ะ

คนตายนะ จิตออกจากร่างไป มันเหลือจิตล้วนๆ ถ้าจิตล้วนๆ มันยังมีภาวสวะ มันยังมีภพ มีสถานที่ของมันอยู่ มันไปเกิดที่ไหน มันก็ไปเกิดบนพรหม เพราะมันจิตหนึ่ง จิตหนึ่งไปเกิดบนพรหมนะ แต่พอเราใคร่ครวญเข้าไปถึง โดยใช้ปัญญาใคร่ครวญไปถึง จุดที่เกิดของเขา ไปถึงจุดของเขา จุดภาวสวะของเขา ฐานที่ตั้งของเขา

นี่ไง แล้ววิปัสสนาไป ใคร่ครวญไป มันจะผ่องใสขนาดไหน มันก็ต้องเศร้าหมอง มันต้องมีการอาลัยอาวรณ์ มันละเอียดลึกซึ้งมาก เพราะคำว่าปัญญาญาณ รูปราคะ อรูป ราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา นี่ มานะความถือตัว ความว่าถือตัว เราก็อ้างถือตัวนะ นักเลง อันธพาลมันถือเนื้อถือตัวนะ อันนี้มันเป็นสัญชาตญาณมันหยาบมาก ในตัวมันเองถือตัว มันเองเหมือนพลังงานสสารที่มันมีของมัน มันแสดงตัวของมัน โดยที่ไม่มีค่าสิ่งใด มันก็แสดงตัวของมัน

ดูแสงไฟลี แสงไฟมันก็มานะ มันว่ากูสว่าง จิตเดิมแท้มันเป็นจิตของมัน มันเป็นภวสวะของมัน คำว่ามานะ มานะในตัวมัน มันเป็นความเห็นที่จิตที่เห็นว่ามันละเอียดมาก นะ แต่ในเวลาเราอ่าน โดยสามัญสำนึกใจ มานะคือตัวตนนะ เราสูงกว่าเขา เสมอเขา สำคัญว่าเสมอเขา สำคัญว่าสูงกว่าเขา สำคัญว่าต่ำกว่าเขา นี่เป็นมานะ เป็นมานะ

แต่ความจริงในตัวมันเองมันมานะอย่างไร อุทธัจจะถ้ามันขยับ มันออกมาอย่างไร ความคิดออกไม่ได้ ความคิดทำไม่ได้ นี่ไง เวลาปัญญาญาณที่มันละเอียดลึกซึ้ง เวลาเข้าไปสู่จิตจิต สู่จิตเดิมแท้ กระบวนการของมัน มันทำลายตัวมันเอง พอทำลายตัวมันเอง ทำลายเพราะอะไร เพราะมันมีมรรคญาณ ทำลายด้วยอรหันตมรรค พอมันสิ้นสุด กระบวนการของมัน เห็นใหม่ นี่กระบวนการของธรรมวินัย สมมุติบัญญัติจบ สิ่งที่พ้นออกไป ธรรมชาติ ความรับรู้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ตรงโคนต้นโพธิ์ เวลาโยมถามนะ ปฏิบัติ มาจากใคร เราปฏิบัติของเราเอง เราปฏิบัติเอง เราตรัสรู้เองโดยชอบ ไม่มีใครสั่งสอน ทำไมพระพุทธเจ้ากล้าปฏิญาณตนขนาดนั้น เพราะมันเป็นความจริงในหัวใจขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วสิ่งต่างๆ พระพุทธเจ้าอธิบายได้หมด สิ่งต่างๆ ท่านอธิบาย ได้หมด นี่ มรรคผล นิพพาน มันเป็นความจริงของผู้ปฏิบัติตามความเป็นจริง ตามความเป็นจริงที่เราทุกคนทำได้ เรามีสิทธิทำได้

เราเป็นชาวพุทธที่มีอำนาจวาสนา เกิดมาเป็นชาวพุทธแล้วได้ประพฤติปฏิบัติ ได้ ตั้งใจเพื่อจะเอาชนะกิเลสของเรา เป็นการแข่งขันระหว่างกิเลสกับธรรมในหัวใจของเรา แล้วกิเลสมันมีกำลัง มันก็ทำให้เราทุกข์ เรายาก แต่ถ้าปฏิบัติขึ้นมาโดยธรรม เราก็มีความสุขของเรา ความสุขอย่างนี้เป็นการเจือจางให้การปฏิบัติเรามีกำลัง มีความตั้งใจ

แล้วปฏิบัติของเราไป ทำได้ มีโอกาส ถ้ายังมีชีวิตอยู่ มีลมหายใจอยู่ เราจะมีโอกาสปฏิบัติ
คนจะไม่มีโอกาสต่อเมื่อคนนั้นสิ้นชีวิตไปเท่านั้น เอวัง